

MARKET
Najbolje iz kolekcije 2017.
ŽENSKE PATIKE
za planinsko trčanje

ALPINIZAM
LHOTSE

VPP
VELEBITOM
Od severa do juga
+ Južni Velebit

SKY TRAIL
LUŽNIČKI MEGDAN
Nebesko trčanje po bespuću
jugoistočne Srbije

BICIKLIZAM
LOVČEN

VISOKOGORSTVO
Circuit track: Annapurna
Korno Grande
From sea to summit: Damavand
Prokletije

Aktivan odmor i aktivno leto zvuče kao dobra ideja, zar ne?

More, plaža, pesak, velike vrućine nisu uvek izbor za odmor, naprotiv, ima onih koji su avanturističkog duha, te vole da slobodno vreme – bilo da je u pitanju vikend ili godišnji odmor, provedu na planini.

Kažu da su svu lepotu prirode upoznali samo oni koji su se na vrhu planine budili ranom zorom ili posmatrali kako se dan završava. Upravo za takav vid avanturizma idealno je kampovanje na planinama. Pored predivnih krajolika, čistog vazduha, zdrave okoline i spajanja sa prirodom, još neke od aktivnosti kojima se možete baviti jesu trčanje – tzv. trail, hiking ili biciklizam.

Trčanje i hiking vas mogu odvesti i do najskrivenijih mesta na omiljenoj planini, a ukoliko želite da „probudite“ adrenalin u sebi – sedite na mtb bicikl i osvojite ono šta vam se u prvi mah čini neosvojivim.

Ukoliko vam sve ovo zvuči primamljivo i interesantno, preporuka je da odete u najbližu Intersport prodavnicu budući da je to mesto gde možete pronaći bukvalno sve za aktivan odmor: šatore, vreće za spavanje, pribor za hranu, kabanice, rančeve, cipele, štapove, mtb bicikle – kao i kompletnu opremu za biciklizam.

Intersport nudi takođe i konstantne popuste, akcije, redovno svoj asortiman obogaćuje novim proizvodima, a članovi Planinarskog saveza Srbije imaju privilegiju da nove artikle kupuju sa 20% popusta.

BESPLATNI OUTDOOR MAGAZIN / 1. avgust 2017.

→ ALPINIZAM

18 Lho tse

Lho tse je četvrti vrh na Svetu. Visok je 8.516 m. Nalaz i se u masivu Sagarmata - Mt Everest - kao pobočni, južni greben. Bio, video i popeo Dragan Čeliković

100 Lužnički megdan

Nebesko trčanje po bespuću jugoistočne Srbije! Srpska skajraning asocijacija uz podršku TO Opštine Babušnica ponovo nas vodi u neverovatnu avanturu...

→ SKYRUNNING

108 MARKET Ženske patike za planinsko trčanje kolekcija 2017.

VISOKOGORSTVO

30 Annapurna
Circuit track

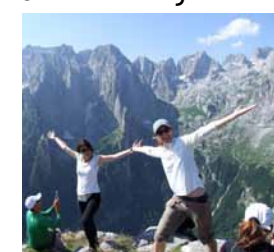
Petorica članova pančevačkog PD „Jelenak“ otisnuli su se u sjajnu avanturu: da pređu kružni put oko masiva Annapurne u Nepal...

38 Korno Grande
Grupa kragujevačkih planinara, članova PD „Žeželj“, odličila je da povodom 25. godišnjice društva

poseti Grand Saso i osvoji njen najviši vrh - „Veliki Rog“...

46 From sea to summit: Dama-vand 2017.
Nesvakidašnja iranska avantura iz pera našeg prijatelja Mateja Perkova...

54 Prokletije
Planinari iz više gradova Srbije boravili su na Prokletijama. Priča dolazi iz pera Jadranke Baljak...

PLANINARENJE

66 Ovako se ne kaže more

Dvadeset planinara u organizaciji PSK „Balkan“, tokom devetodnevnog puta, ispenjali su osam planina u Bosni i Hercegovini...

86 VELEBITOM
Od sjevera do juga Velebitski planinarski put spada u najdulje i najljepše transverzale bivše Jugoslavije. Troje prijatelja otputilo se u sedmodnevnu avanturu koja je bila mnogo više od planinarskog pohoda...

92 KES „Armadiło“

Južni VELEBIT
Četvoročlana zagrebačko-beogradska ekipa prešla drugu etapu Velebitskog planinarskog puta...

BICIKLIZAM

114 LOVČEN
Trijatlonci i planinari iz Požarevca (Srbija) pedalirali su bajkovitim predelima Crne Gore. Priča dolazi iz pera Ane Stojanović...

GSS

122 Spasioci u akciji

EKOLOGIJA

129 Kakav si kod kuće - takav si i ovde
Članovi PSD „Kopa-onik“ i ribolovci iz Resnika u okviru projekta „Čisto i bistro“ očistili jezero Pariguz...

PUTOVANJA

134 Put u divljinu:
9 saveta za obilazak Altajskog kraja
141 Od Kamčatke do Kalinjingrada:
Život u zemlji sa 11 vremenskih zona

Projekat „Razvijanje zdravih stilova života kod mladih kroz promociju planinarstva“ sufinansiran je od strane Grada Novog Sada / Gradske uprave za kulturu Grada Novog Sada

**NAKAMURA
MV20**
Biciklistička kaciga

**NAKAMURA
17 AVANTGARD**
Muška biciklistička majica

**NAKAMURA
MARSEILLE**
Muške biciklističke
pantalone

**NAKAMURA
CATCH 50**
Brdski bicikl

**McKINLEY
BEAVER**
Ranac

**McKINLEY
CRXSS 25 RC**
Biciklistički ranac

**McKINLEY
COARI WMS**
Ženski duks

**McKINLEY
SHALDA WMS**
Ženske pantalone

**McKINLEY
NAGO AQX M**
Ženske cipele

**McKINLEY
CORDA WMS**
Ženski prsluk

**McKINLEY
COARI II UX**
Muški duks

**McKINLEY
SHALDA
MEN**
Muške
pantalone

**McKINLEY
NAGO AQX M**
Muške cipele

**McKINLEY
CORDA II
UX**
Muški prsluk

**ADIDAS
RS SS TEE M**
Muška majica

**ADIDAS
RS SHORT M**
Muški šorc

**ADIDAS
KANADIA 7
TR GTX**
Muške patike

**ADIDAS
RS SS TEE W**
Ženska majica

**ADIDAS
RS 3/4 TIGHT W**
Ženske helanke

**ADIDAS
KANADIA 7
TR GTX W**
Ženske patike

**UNDER ARMOUR
THREADBORNE
STREAKER SS**
Ženska majica

**UNDER
ARMOUR
FLY BY
LEGGING**
Ženske helanke

**SOLOMON
SPEEDCROSS
4 NOCTURNE
GTX® W**
Ženske patike

**UNDER ARMOUR
THREADBORNE
STREAKER SS**
Muška majica

**UNDER
ARMOUR
RUN TRUE
HEATGEAR
TIGHT**
Muške helanke

**SOLOMON
SPEEDCROSS 4
NOCTURNE GTX®**
Muške patike

**PRO TOUCH
RALF IIII UX**
Muška majica

**PRO TOUCH
PADDINGTON
II UX**
Muške pantalone

**NIKE
NIKE AIR ZOOM
WILDHORSE 3
GTX**
Muške patike

**PRO TOUCH
REBENNA IIII**
Ženska majica

**PRO TOUCH
PALANI II
WMS**
Ženske helanke

**NIKE
WMNS
AIR ZOOM
WILDHORSE 3
GTX**
Ženske patike

AKTIVNO LETO

**PRATITE NAS
I BUDITE U TOKU
SA SVIM AKCIJAMA**

www.intersport.rs

www.intersport.rs/stores

www.facebook.com/IntersportSrbija

100% MERINO WOOL ACTIVE WEAR

Woolstar performance garments are made with the finest Australian merino and sewn with Merrow ActiveSeam® technology. They're more durable, more comfortable and made better so that you can look and feel your best during your favorite activities - from the everyday to the extreme.

NOTHING IS MORE NATURAL THAN MERINO WOOL

STAY
WARM DRY COOL

Facebook: merino world
Instagram: merino.world
www.merinoworld.shop

MOJA PLANETA 67 • avgust-septembar 2017.
Besplatni outdoor magazin za aktivan život • PDF izdanje
Osnivač i izdavač:

Studio za dizajn „Smart Art“

Adresa redakcije:

Narodnog fronta 65, 21000 Novi Sad

smartart

Glavni i odgovorni urednik:

Jovan Jarić (jovanjaric@mojaplaneta.net)

Art direktor:

Marica Puškaš

Prelom:

Studio za dizajn „Smart Art“

Fotografije:

Dreamstime, Pixabay, Studio za dizajn „Smart Art“

Advertajzing:

062/22-37-47

Izdanje je besplatno i distribuira se u PDF formatu, putem elektronske pošte. Stari brojevi se mogu downloadovati iz arhive sa Internet adrese:

www.mojaplaneta.net

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

796.5

MOJA planeta [Elektronski izvor] : besplatni outdoor magazin za aktivan život / glavni urednik Jovan Jarić . -

Online izd. - Elektronski časopis . - 2010, br. 1 - . -

Mesečno . - Dostupno na <http://www.mojaplaneta.net>

ISSN 2217-3307

COBISS.SR-ID 255946503

Magazin upisan u Registar javnih glasila Srbije pod registarskim brojem:

DE: 000002

Izdavač zadržava sva prava. Svi autorski tekstovi, fotografije i ostali sadržaji objavljeni su uz odobrenje autora. Svi pisani i foto materijali u vlasništvu su Studija „Smart Art“ i autora. Kopiranje, dalja distribucija teksta (delimično ili u potpunosti) i fotografija u komercijalne svrhe zabranjena je u svim medijima bez pismene dozvole Studija „Smart Art“ i autora. Tekstovi i fotografije se objavljuju isključivo bez novčane naknade. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za sadržaj i istinitost reklamnih poruka i tekstova. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za štamparske i nenamerne greške. Redakcija nije obavezna da vraća i odgovara na primljene rukopise, fotografije i elektronsku poštu.

DOSTUPNO U DIGITALNOM FORMATU
www.novinarnica.net

SLEDEĆI BROJ MAGAZINA „MOJA PLANETA“ IZLAZI 1. OKTOBRA 2017.

POTRAŽITENA:
WWW.MOJAPLANETA.NET

**Adresar
planinarskih
domova
iz celog regiona
na jednom mestu**

PLANINARSKI
DOMOVI REGIONA

forum

**Putovanja,
planinarenja,
najave akcija,
kupi-prodaj,
izveštaji sa akcija...**

Stare brojeve magazina „Moja planeta“ možete skinuti sa Internet adrese:

www.mojaplaneta.net
na linku ARHIVA

EXTREME SUMMIT TEAM

08/09 2017. Moja planeta

Bjelasica i Komovi, Nacionalni park „Biogradska Gora”

Razmer: 1:60.000

Format: 66 x 94 cm

Format savijene: 12 x 23 cm

Opis: Na planinarsko-turističkoj karti planina Bjelasica i Komovi prikazana je granica nacionalnog parka Biogradska Gora sa granicom zaštićenog područja. Na poledini karte date su turističke informacije sa fotografijama i tekstovi o planinama Bjelasici i Komovima, nacionalnom parku i gradovima Kolašin, Bijelo Polje, Mojkovac, Berane i Andrijevica, koji se nalaze na obodu planine Bjelasice.

Cena: 450 din. + PTT

Stara planina, park prirode

Razmer: 1:50.000

Format: 67 x 96 cm

Format savijene: 12 x 23 cm

Opis: Na planinarsko-turističkoj karti područja Stare planine i Pirota prikazano je područje parka prirode Stara planina sa granicama rezervata I i II stepena zaštite i lokacijama turističkog sadržaja. Na poledini karte date su fotografije i podaci na srpskom i engleskom jeziku o odlikama oblasti Stare planine, flori, fauni i vegetaciji ovog područja i turističkim objektima i izletištima. U prilogu je data karta područja parka prirode i turističke regije u sitnijoj razmeri.

Cena: 450 din. + PTT

Rajac, planinarsko turistička karta

Razmer: 1:25.000

Format: 96 x 67 cm

Format savijene: 12 x 22 cm

Opis: Planinarsko turistička karta Rajca izrađena je u saradnji sa Planinarskim društvom „Pobeda” i na njoj je prikazano šire područje Rajca: od Ljiga na severu do Koštunica na jugu i od Struganika na zapadu do Boljkovca na istoku.

Cena: 450 din. + PTT

RADAN i okolne planine, planinarsko turistička karta

Razmer: 1:50.000

Format: 96 x 67 cm

Format savijene: 12 x 22 cm

Opis: Na karti je prikazano područje planine Radan planine i okolnih planina. Označeni su Đavolja varoš, Caričin grad i Prolom Banja sa turističkim objektima, stazama zdravlja i lovištima. Na poledini karte dati su osnovni podaci o prirodnoj i kulturnoj baštini i turističkim objektima na tom delu Srbije na srpskom i engleskom jeziku sa odgovarajućim fotografijama.

Cena: 450 din. + PTT

Suva planina i Svrlijske planine, planinarsko turistička karta

Razmer: 1:55.000

Format: 96 x 67 cm

Format savijene: 12 x 22 cm

Opis: Na karti je prikazana Suva planina i Svrlijske planine sa prirodnim i kulturnom baštinom, turističkim objektima i obeleženim planinarskim stazama. Na poledini karte se nalaze fotografije sa odgovarajućim tekstom na srpskom i engleskom jeziku.

Cena: 450 din. + PTT

Valjevske planine, planinarsko turistička karta

Razmer: 1:50.000

Format: 96 x 67 cm

Format savijene: 12 x 22 cm

Opis: Na karti je prikazano područje Valjevskih planina sa prirodnim i kulturnom baštinom i turističkim sadržajem. Na poledini karte date su fotografije sa odgovarajućim tekstom na srpskom i engleskom jeziku.

Cena: 450 din. + PTT

Divčibare, planinarsko turistička karta

Razmer: 1:6.500

Format: 96 x 67 cm

Format savijene: 12 x 23 cm

Opis: Karta je izrađena na ortofoto podlozi sa prikazom turističkog sadržaja, planinarskim stazama, označenim vidikovcima i dr. Na poledini karte dat je tekst sa fotografijama o turističkom sadržaju na srpskom i engleskom jeziku.

Cena: 450 din. + PTT

Nacionalni park „Fruška gora”

Razmer: 1:60.000

Format: 96 x 55 cm

Format savijene: 12 x 25 cm

Opis: Na planinarsko-turističkoj karti prikazano je područje nacionalnog parka Fruška Gora sa granicom zaštićene zone, granicama I, II i III stepena zaštite. Na poledini karte nalaze se informacije o Fruškoj Gori i Sremskim Karlovcima sa fotografijama.

Cena: 450 din. + PTT

Vlasina, predeo izuzetnih odlika

Razmer: 1:30.000

Format: 97 x 96 cm

Format savijene: 12 x 22 cm

Opis: Karta prikazuje područje Vlasinskog jezera sa širim okruženjem, zaštićeno krajem 2005. godine kao predeo izuzetnih odlika „Vlasina” i kategorisano kao prirodno dobro od izuzetnog značaja za Srbiju. Na poledini karte dat je tekst na srpskom i engleskom jeziku sa podacima o ovom predelu.

Cena: 450 din. + PTT

Nacionalni park „Tara”

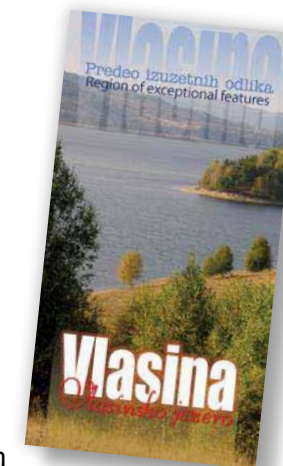
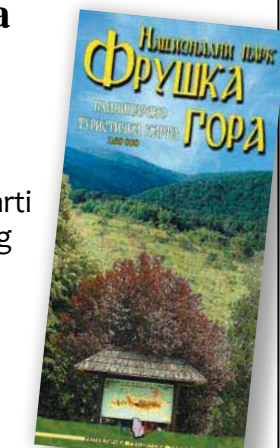
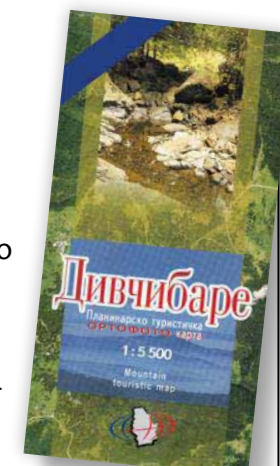
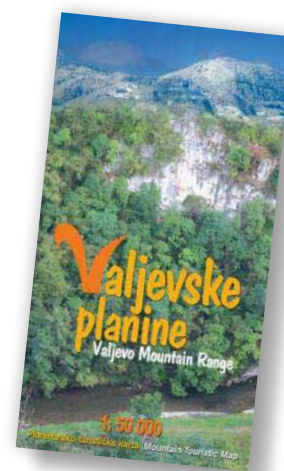
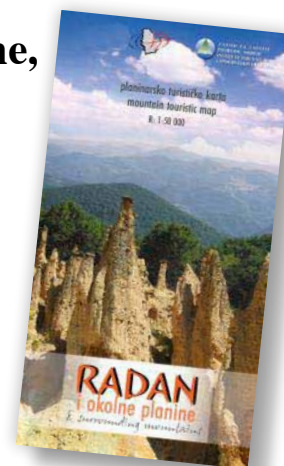
Razmer: 1:50.000

Format: 75 x 60 cm

Format savijene: 12 x 25 cm

Opis: Na planinarsko-turističkoj karti prikazano je područje NP „Tara” sa rezervatima prirode, planinarskim i pešačkim stazama i turističkim sadržajem. U prilogu su fotografije vrsta biljaka i životinja. Na poledini karte dati su plan grada Bajina Bašta i karta Šarganske osmice, kao i opisi turističkih izletišta.

Cena: 450 din. + PTT

festival sporta i rekreacije

PODUNAVLJE
trail&bike

30.9.2017. u 10:30 h

Kuriya Adamović-Cséh (dvorac) / Erdut

plava staza - 32 km

crvena staza - 7 km

zelena staza - 12 km

siva staza - 21 km

www.srk-zuti-sesir.hr

Distributer:

magazin „Moja planeta”

Karte možete naručiti na e-mail:
magazin@mojaplaneta.net

Potrebno je da nam pošaljete
vaše ime, prezime, adresu,
naziv karte koju želite i koju
količinu naručujete.

DOLOMITI

→ UKRATKO O...

Dolomiti je planinski masiv u Istočnim Alpima na istoku Severne Italije, kroz italijanske provincije Belluno (regija Veneto), Bolzano i Trento (regija Trentino-Južni Tirol). Od 26. juna 2009. godine, Dolomiti su uvršteni na UNESCOv popis prirodnih dobara svetske baštine. Planine su dobile ime po poznatom francuskom mineralogu Déodat Gratet de Dolomieu koji je prvi opisao dolomit - tip karbonatne stene od koje je građen taj masiv i ima posebnu boju, tako da je do 19. vijeka bio poznat pod imenom Blijede planine.

DOLOMITI planinska oblast Odle - Puez - To- fane - Fanes

Rifugio - Vallandro [2.040 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val di Landro
Otvoren: cele godine
Broj ležaja: 20
Telefon: +39 346 324 2967, +39 (0) 474 972 505 - Cell/ +39 346 324 2967
E-mail: info@vallandro.it
Sajt: www.vallandro.it

Prato Piazza [1.993 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val di Landro
Otvoren: cele godine
Broj ležaja: 60
Telefon: 0474-748650, 0474-748650
E-mail: info@plaetzwiese.com
Sajt: www.plaetzwiese.com

Biella - Seekofel hütte [2.300 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Alta Val del Boite
Otvoren: od 15. juna do 15. septembra
Broj ležaja: 42
Telefon: +39 (0) 436-4467, +39 (0) 436-866991
E-mail: rifugiobiella@libero.it
Sajt: www.rifugiobiella.it

Sennes [2.126 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Badia (Abteital)
Otvoren: od 15. juna do 15. oktobra i od 15. februara do 15. aprila
Broj ležaja: 50
Telefon: +39 (0) 474 501837
Cell. +39 328 7945579, +39 (0) 474-

501092; +39 328 7945579
E-mail: info@sennes.com
Sajt: www.sennes.com

Pederù [1.548 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Badia (Abteital)
Otvoren: od 1. juna do 20. oktobra i od 26. decembra do 20. aprila
Broj ležaja: 25
Telefon: 39 (0) 474-501086, +39 (0) 474-501086
E-mail: info@pederue.it
Sajt: www.pederue.it

Lavarella [2.050 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Badia (Abteital)
Otvoren: od juna do oktobra i od marta do aprila
Broj ležaja: 40
Telefon: +39 (0) 474-501094, +39 (0) 474-501094
E-mail: rifugio@lavarella.it
Sajt: www.lavarella.it

Fanes [2.042 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Badia (Abteital)

Otvoren: od 15. juna do 15. septembra i od 15. decembra do 15. aprila
Broj ležaja: 80
Telefon: +39 348 390 0660, +39 (0) 474-501097
E-mail: info@rifugiofanes.com
Sajt: www.rifugiofanes.com

Scotoni [2.040 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Badia (Abteital)
Otvoren: od 15. juna do 15. septembra
Broj ležaja: 17
Telefon: +39 (0) 471-847330

E-mail: info@scotoni.it
Sajt: www.scotoni.it

Giussani Camillo [2.561 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Falzarego
Otvoren: od 15. juna do 15. septembra
Broj ležaja: 60
Telefon: +39 (0) 436 5629 - Cell. +39 335 6859430, +39 (0) 436-5740 - Cell/ +39 335 6859430
E-mail: mdapoz@alice.it
Sajt: www.rifugiogiussani.com

Valparola [2.168 m]

Region: Veneto
Dolina: Val Falzarego
Otvoren: cele godine
Broj ležaja: 25
Telefon: +39 (0) 436-866556
E-mail: rifugiovalparola@gmail.com
Sajt: -

Lagazuoi [2.750 m]

Region: Veneto
Dolina: Val Falzarego
Otvoren: cele godine
Broj ležaja: 37
Telefon: +39 (0) 436-867303 Cell/ +39 340 7195306
E-mail: info@rifugiolagazuoi.com
Sajt: www.rifugiolagazuoi.com

Lagazuoi [2.750 m]

Region: Veneto
Dolina: Val Falzarego
Otvoren: -
Broj ležaja: 37
Telefon: +39 (0) 436-867303 Cell/ +39 340 7195306
E-mail: info@rifugiolagazuoi.com
Sajt: www.rifugiolagazuoi.com

Pomedes [2.303 m]

Region: Veneto
Dolina: Val Falzarego
Otvoren: od 1. jula do 15. septembra i od 15. decembra do 15. marta
Broj ležaja: 25
Telefon: +39 (0) 436-862061
E-mail: rifugio.pomedes@dolomiti.org
Sajt: dolomiti.org/rifugiopomedes

Duca d'Aosta [2.098 m]

Region: Veneto
Dolina: Val Falzarego
Otvoren: od 1. jula do 15. septembra i od 15. decembra do 15. marta
Broj ležaja: 25
Telefon: +39 (0) 436-2780
E-mail: info@rifugioducadaosta.com
Sajt: www.rifugioducadaosta.com

Santa Croce [2.045 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Badia (Abteital)

Otvoren: od 15. juna do 15. oktobra
i od 15. decembra do 15. marta
Broj ležaja: 27
Telefon: +39 (0) 471-839632
E-mail: altabadianet@pec.it
Sajt: www.altabadia.it/rifugio-santa-croce.htm

Plan de Corones [2.272 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Badia (Abteital)
Otvoren: od 15. juna do 15. oktobra
i od 15. decembra do 15. aprila
Broj ležaja: 20
Telefon: +39 339-2064418, +39 (0)
474-554836
E-mail: -
Sajt: -

Rastner [1.931 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Pusteria (Pustertal)
Otvoren: od maja do oktobra
Broj ležaja: 20
Telefon: +39 (0) 472 546422
E-mail: rastnerhuetten@rolmail.net
Sajt: www.rastnerhuetten.com

Campoforte - Starkenfeld alm [1.936 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Pusteria (Pustertal)
Otvoren: od maja do oktobra
Broj ležaja: 35
Telefon: +39 (0) 472 546422
E-mail: info@starkenfeld.com
Sajt: www.starkenfeld.com

Prato Croce Kreuzwiesenhütte [1.925 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Pusteria (Pustertal)
Otvoren: od 10. juna do 20. oktobra
Broj ležaja: 15
Telefon: +39 (0) 472 413 714
E-mail: info@kreuzwiesenalp.com
Sajt: www.kreuzwiesenalp.com/it/
huettenferien_huetten_suedtirol.php

Val del Lè (Turnaretscherhütte) [2.030 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Badia (Abteital)
Otvoren: od 20. maja do 20. oktobra
Broj ležaja: 12
Telefon: +39 (0) 474-501426
E-mail: info@turnaretscherhuetten.it
Sajt: www.turnaretscherhuetten.it

Utia de Borz [2.007 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Badia (Abteital)
Otvoren: od 15. juna do 20. septembra
Broj ležaja: 50
Telefon: +39 0474 52 00 66 - Cell/
+39 348 7019231
E-mail: info@passodellerbe.it
Sajt: www.passodellerbe.it

Genova [2.306 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Pusteria (Pustertal)
Otvoren: od 1. jula do 20. oktobra
Broj ležaja: 68
Telefon: +39 (0) 472-840132 - Cell/
+39 347 2667694

E-mail: info@schlueterhuetten.com
Sajt: www.schlueterhuetten.com

Malga Gampen [2.062 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Pusteria (Pustertal)
Otvoren: od 1. jula do 20. oktobra
Broj ležaja: 30
Telefon: +39 348 272 15 87
E-mail: info@gampenalm.com
Sajt: www.gampenalm.com

Malga Glatsch [1.902 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val di Funes (Allnösstal)
Otvoren: od 15. juna do 20. oktobra
Broj ležaja: 17
Telefon: +39 (0) 472 670 978
E-mail: info@glatschalm.com
Sajt: www.glatschalm.com

Malga Brogles [2.045 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Gardena (Grödner Tal/
Gherdeina)

Otvoren: od 15. juna do 20. septembra
Broj ležaja: 30
Telefon: 0471/654642
E-mail: -
Sajt: www.oscartext.com/Rifugio-
Brogles.htm

Rasciesa [2.170 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Gardena (Grödner Tal/
Gherdeina)
Otvoren: od 2. maja do 20. oktobra
Broj ležaja: 33
Telefon: +39 333-338-0868 e An-
drea, Cell. +39 335-436-544
E-mail: info@rifugioresciesa.com
Sajt: www.rifugioresciesa.com

Fermeda [2.111 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Gardena (Grödner Tal/
Gherdeina)
Otvoren: od 15. juna do 15. oktobra
i od 1. decembra do 10. aprila
Broj ležaja: 25
Telefon: +39 335 7061089
E-mail: info@fermeda.com
Sajt: www.fermeda.com

Col Raiser [2.107 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Gardena (Grödner Tal/
Gherdeina)
Otvoren: od 15. juna do 15. oktobra i od 15.
decembra do 15. aprila
Broj ležaja: 25
Telefon: +39 (0) 471-
796302
E-mail: info@colraiser.com
Sajt: www.colraiser.com

Firenze Regensburgerhütte [2.039 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Gardena (Grödner Tal/
Gherdeina)
Otvoren: od 15. juna do 15. oktobra
Broj ležaja: 90
Telefon: +39 (0) 471-796307
E-mail: info@rifugiofirenze.com
Sajt: www.rifugiofirenze.com

Puez [2.475 m]

Region: Trentino Alto Adige

Dolina: Val Gardena (Grödner Tal/
Gherdeina)
Otvoren: od 1. jula do 20. septembra
Broj ležaja: 94
Telefon: +39 (0) 471 795365
E-mail: -
Sajt: www.altoadige-suedtirol.it/
itinerari/piedi/rifugio_puez.php

Gardenacia [2.045 m]

Region: Trentino Alto Adige
Dolina: Val Badia (Abteital)
Otvoren: -
Broj ležaja: 25
Telefon: +39 (0) 471 840128 Cell/
+39 335 81 24 781
E-mail: info@gardenacia.it
Sajt: www.gardenacia.it

LHO TSE

Lho tse je četvrti vrh na Svetu. Visok je 8.516 m. Nalazi se u masivu Sagarmata - Mt Everest - kao pobočni, južni greben Everesta, ali se ipak računa kao posebni vrh. Ovo je bila moja treća ekspedicija na Lho tse...

Prvi put sam išao aprila 2015. godine. Sve je bilo normalno: počele su pripreme; obavili smo budistički obred puđa, ali se narednog dana 26. aprila oko 11,30 dogodio katastrofalni zemljotres od oko osam stepeni u kome je stradalo oko 8.000 ljudi a teže ranjeno oko 20.000. Bio sam u Baznom kampu. Zemljotres je trajao 80 sekundi, a na toj visini bilo je to ljuhanje i pomeranje zemljišta. Gledali smo samo sa koje će strane biti lavina. Obrušavalo se kamenje, strahovita tutnjava, a onda je nastala velika lavina sa vrha Pumori, naspram Everesta. U toj lavini je poginulo oko 70 ljudi, 23 stranca, a ostalo je lokalno stanovništvo koje je radilo u kampu. Celo to popodne smo spašavali povređene, skupljali ih u improvizovanu bolnicu. Sve su to bile teške povrede, veliki prelomi, politraume. Nije bilo uslova za neke intervencije. Nije bilo ni transporta povređenih, jer je aerodrom u Kathmandu bio zatvoren. Bilo je strašno... Ljudi su umirali. Sve ekspedicije su bile prekinute. Zbog tih teških uspomena, slika masovne pogibije i

katakлизme, razmišljao sam da li da opet pokušam Lho tse 2016. ili da idem u neki drugi deo Himalaja. Smogao sam snage da se vratim na mesto tragedije. Kada sam opet došao u BC, očekivao sam da vidim bar neke ostatke zemljotresa; međutim sve je to nestalo. Novi snegovi i kretanje glečera sve su to pokrili.

Prošlogodišnja ekspedicija se normalno i uspešno odvijala. Došao sam do C4 8.000 m, ispred mene na 3-4 h je bio fiksing tim, da postavi užde do vrha, a onda je u kuloaru, na kritičnom mestu, na strmini oko 70° nesmotrenošću šerpasa (povukao je ledom zatrpano užde) nastala manja lavina u kojoj je poginuo šerpas Purba. Nadležno ministarstvo Nepala je proglasilo vrh zatvorenim. Naravno, šerpasi sa licencama moraju poslušati svoje pretpostavljene pa je ekspedicija prekinuta.

Nema ljutnje. Uslovi se nisu stvorili - vrh je nebezbedan i to popodne sam se okrenuo nazad, ka nižim kampovima. Bio sam spreman perfekt, bez ikakvih prob-

lema, samo da te noći popnemo vrh, ali ne da se.

Vrh nije popet ni 2014. jer je u predelu C1 bila velika lavina u kojoj je stradalo 18 šerpasa, niti je vrh popet 2013. jer je takođe bila lavina iznad 8.000 m. Zapravo sada je bilo pet godina kako niko nije uspeo da popne vrh Lho tse.

Iz godine u godinu se povećavao broj alpinista koji pokušavaju da ga popnu. Ove godine je izdato 116 dozvola. Alpinisti celog sveta sa najčuvenijim imenima su došli da, ako je moguće popnu vrh. Sa nama, u našem kampu bio je i alpinista N I švajcarac Ueli Steck, ali je

nažalost poginuo u pripremnom periodu u blizini C2, pokušavajući da slobodnim penjanjem popne Nuptse 7.600 m.

POČETAK PUTOVANJA

Na put sam krenuo 5. aprila. Dva dana sam u Kathmandu kompletirao svoju opremu koju šaljem pravo u BC. Zatim sam malim avionom otišao u meso Lukla 2.800 m, a odatle narednog dana helikopterom u Dingboche 4.200 m. Tu sam boravio četiri dana privikavajući se na visinu.

Timovi se prikupljaju i sreću se stari prijatelji. Tu sam se pridružio kineskoj ekspediciji i sreo svog prijatelja Chin Chuana sa kojim sam peo K2. On je poznat jer je u napadu talibana jedini preživio masakr alpinista na Nanga Parbat 2014. godine. Tada je ubijem Mr Yang - najbolji alpinista Kine... i još nekoliko mojih prijatelja iz prethodnih ekspedicija. Naši susreti su veoma srdačni, krajnje prijateljski.

Kineski tim je pripremio spomen ploče za 12 poginulih planinara, pa smo otišli zajedno do memorijalnog centra na putu za Everest i postavili ih. Trojica su bili

moji prijatelji.

Na svoju veliku radost, u Dingbocheu sam sreo trek-ing grupu iz Kikinde, što je za mene bilo prvi put posle toliko godina i ekspedicija da pričam srpski u Himalajima. Uvek mi je žao što tako malo ljudi iz Srbije obilazi Himalaje. Nije to tako nedostižno.

PLANINOM - KORAK PO KORAK

Kraćim trekingom došao sam u BC 5.300 m 15. aprila. Sve je bilo u najboljem redu. Kraće šetnje narednih dana na vrh Kalapatar 5.550, što je pobudilo uspomene na

2003. godine kada sam prvi put bio tu, i kada sam se zaljubio u Himalaje.

Zatim kraća šetnja do Pumori BC i malo iznad, koji je na oko 5.900 m. Onda 24. aprila budistički obred puđa, što označava početak penjanja u višlje predele Sagarmarte. U tom obredu lame čitaju molitve kojim molimo planinu da nam dozvoli da se popnemo i obav- ezujemo se da je nećemo povrediti.

Sagarmata je po budizmu Boginja planina, majka svih planina, i u ikonografiji se prikazuje kao devojka koja jaše tigra. Po budizmu i hinduizmu, cela priroda ima dušu, ali na različitim nivoima, i ljudi i životinje i biljke ali i „neživa“ priroda, planine, reke...

Za mene je bilo uvek neobično da se ljudi iz celog sveta, različitih religija, i taoizma i islama i hrišćanstva, budizma, hinduizma... mole istovremeno, na istom mestu, pred zajedničkim osvećenim mestom. Šerpasi su pobožan narod i jako cene ako se molite pre uspona i kada po usponu prvo odete do puđe da se zahvalite Bogu što ste se zdravi vratili.

Onda je počeo uspon. Od BC do C1 6.100 nalazi se Ice fall, deo gde se Kumbu glečer obrušava oko 800 m. Velike sante izlomljenog leda između kojih se provlačite. Glečer se pomera oko jedan metar mesečno a ovaj deo padajućeg glečera oko dva metra mesečno, što čini da se oko sedam centimetara dnevno sve te sante naginju i povremeno obrušavaju. Put kroz glečer se gotovo svakodnevno menja, popravljaju, a prolazak kroz taj deo je sličan ruskom ruletu. Svi se pribojavaju. Ide se u tišini, nema vike, na nekim mestima, ispod visećeg leda se protrčava. Penje se između dva i četiri sata iza ponoći, jer je tada najhladnije i rizik lavina je najmanji. Iznad glave vise seraci sa Nuptsea i Lho la. Srećom ove godine niko nije stradao u tom delu.

Posle prespavane noći u C1 otišao sam u C2 6.400 i tu prespavao tri noći. Trećega dana sam išao do Lho tse face oko 6.900 m, tu presedeo nekoliko sati, privikavajući se na visinu, uživajući u predivnim vidici- ma Everesta i planina u daljini, Cho oyu... Dan je bio lep, sunčan, bez vetra.

Bez kiseonika, nisam imao nikakvih problema, glavobolje, ili bilo šta, što se smatra da ste spremni za

uspon na vrh sa kiseonikom. Vratio sam se u BC 1. maja. Od tada počinje čekanje lepog vremena i završnog uspona.

Temperature su: noću u BC oko -10, u C2 bar -15. u C3 -20.

Zbog niske temperature vlažnost vazduha je 0%, jer vodena para ledi. Sve to iritira disajne puteve pa lako dolazi do oboljevanja. Jedna od važnih činjenica u ekspedicijama je: ne razboleti se. U tim danima iščekivanja završnog uspona važno je imati dobru knjigu, muziku, družiti se sa prijateljima; zdravo se hr- niti i biti u fit formi.

Uspion na vrh je moguć samo nekoliko dana u godini, kada prestane severni monsun, a još nije počeo južni monsun. Tada staju strujanja na tim visinama. Inače gore duvaju vetrovi preko 100 km/h.

Onda počinje čitanje prognoza. Nažalost prognoze se često veoma razlikuju, jer različiti sateliti daju različite informacije. Povećava se napetost u kampu... Kada krenuti? Zapravo ceo taj put od BC do vrha i nazad traje oko sedam-osam dana. Trebate krenuti blagovremeno da bi četvrtog dana bili na vrhu i baš tada imali lepo vreme. Treba pogoditi. Neizvesnost je velika.

Naravno, ni šerpasi ne mogu mnogo ranije postaviti fiksno uža za C4 i do vrha. Da li će šerpasi blagovremeno fiksirati vrh? Neko čeka da se fiksira vrh pa da krene, ali dotle će se vreme promeniti. Napetost raste.

NEMA ČEKANJA

U dogovoru sa svojim šerpasom Nima Dojre i Pemba Guy, bio sam spreman i nisam više mogao da čekam. Krenuo sam u prvoj grupi, 13. maja u 2h sa još 6 stra- naca i 7-8 šerpasa. Zapravo vreme još nije bilo lepo, a šerpasi koji su pošli treba da postave fiksno uža do vrha. Da li će sve to uspeti, da li će vreme biti lepo, naravno - nema garancije.

Jačim tempom to popodne smo došli u C2 na 6.400 m. Prespavali. Sledeće jutro smo izašli na C3 7.300m - prespavali. Vreme se polako stabilizovalo. Sledećeg jutra (15.) smo izašli u C4, blizu 8.000m; postavili šator i odmarali. Od C3 sam počeo da koristim kiseonik.

Te noći je grupa šerpasa pošla na vrh i pet stranaca

sa njima. Moje mišljenje je bilo da nije baš dobro ići sa njima, bolje je odmoriti te noći i narednog dana (jer smo tri dana išli forsirano iz BC) pa sledeće noći krenuti na vrh. Ležkarili smo celog narednog dana, rehidrirali se čajevima, supama, lakom hranom. Naredne večeri oko 22-23 h vratili su se šerpasi i naši prijatelji iz tima - popeli su vrh. Vrh je bio prohodan.

Te noći (16. na 17.) u 3 h krenuli smo na vrh. Noć je bila mirna, vedra. Samo ja i dva šerpasa. Osvanuo je lep sunčan dan. Napredovali smo bez zastoja. Nešto pre 12 h bili smo na vrhu (17. maj). Posle tri godine pokušavanja i više godina sanjanja o Lho tse, bio sam na vrhu.

Poslednjih desetak metara pre vrha za uže su bili

privezani ukrasni cvetovi. Vrh, koji je santa leda, šerpasi su uredili i napravili manji plato za slikanje.

Prema vrhu se ide oko 300 m kamenim kuloarom i nagibom oko 70°, a onda se pre vrha on širi u amfiteatar oko 70 m širine sa nakoliko vrhova u krug, kao kruna. Ostali vrhovi su obično šiljak, a ovaj se sastoji od nekoliko vrhova. Beskrajan pogled na ledene vrhove Himalaya, obližnji Everest...

Predivno zaista. Ali se na njima ne sme boraviti predugo. Posle nekoliko slika... razgledanja unaočulo, mora se natrag. Temperatura je preko -30°.

Silazak je težak; nesreće se većinom dešavaju u silasku, pa uvek treba poželeti nazad. Čovek je umoran zbog nespavanja, opadne adrenalin i koncentracija, jer je vrh popet i eto nesreće.

Podne baš i nije najbolje vreme za izlazak na vrh. To je uvek bolje u ranim jutarnjim časovima, jer imate više vremena za povratak unazad. Dan je bio i dalje sunčan i lep. Silazili smo polako, jer sam se trudio da to bude sigurno. Jedan pogrešan korak i ... Šerpasi su kao malo žurili - oni vole da trče i da se malo prave važni kako su sposobni, ali ja sam iskusniji od njih. Toga dana smo samo nas trojica popeli vrh.

U C4 smo sišli u 15 h. Uspon i povratak su trajali 12 h (prethodna grupa je pela oko 20 h ukupno). Jedna od taktika penjanja je da sa što manje energije popnete vrh - štednja energije i kiseonika. Želeo sam da produžim i siđem u C3, ali su šerpasi bili umorni. Prespavali smo još jednu noć, što takođe nije baš najbolje. Tri noći spavanja na 8.000 m je malo rizično, jer može iscrpeti organizam. Imali smo dovoljno kiseonika, jer ja uvek platim jednu bocu više, za rezervu (poučen iskustvom sa Kanchenjunge 2011. kada sam takođe spavao tri noći na 8.000 m, bez kislonika i dobio upalu pluća, što sam jedva preživeo).

Kada smo posle popetog vrha sišli u C4, pitao sam šerpasa: koji je danas dan? Vrteo je glavom. Koji je datum? Takođe nismo znali. Zapravo u toj i takvoj prirodi, čovek sa saživi, sjedini sa njom, prati njena kretanja da bi opstao i uspeo u svom cilju, a vreme, datum i drugi parametri normalnog sveta tamo nestaju.

Iznad 8.000 m je takozvana zona smrti - tu više nema života, a duži boravak na tim visinama je nemoguć. Mnoga pravila normalnog života tu više ne važe jer su svi u životnoj opasnosti.

Jedna od mudrosti ovih penjanja je smirenost i koncentracija. Ne sme biti greške u vezivanju, u koraku... u

mного čemu... Ove surove planine surovo kažnjavaju svaku grešku, nepoštovanje planine, ličnu gordost i preveliko verovanje u svoje snage. Ovim planinama se prilazi sa strahopoštovanjem jer u njoj shvatite svoju malenkost. Ona je jača od svakog pojedinca.

Popeo sam Lho tse iz trećeg puta. Prethodnih godina sam sigurno bio malo jači i malo mlađi nego što sam sada, ali nisam popeo - nije me pustila. Mi u svojoj skromnosti prema takvim planinama ne smatramo toliko da smo mi to nešto toliko uspeeli, nego da nas je planina pustila.

Narednog dana smo sveži i odmorni, bez problema sišli u C2, a narednog dana u BC. Opet kroz Ice fall, protičavanje ispod visećih ledenih stena, brojne lestve, pukotine, sve u najvećoj tišini.

Onda u BC prvo molitva na puđi i zahvaljivanje za živ i zdrav povratak.

Tek onda sam iz svog šatora telefonima javio da sam popeo vrh. Tek tada je ekspedicija završena. Tek tada nešto mogu reći da sam uspeo.

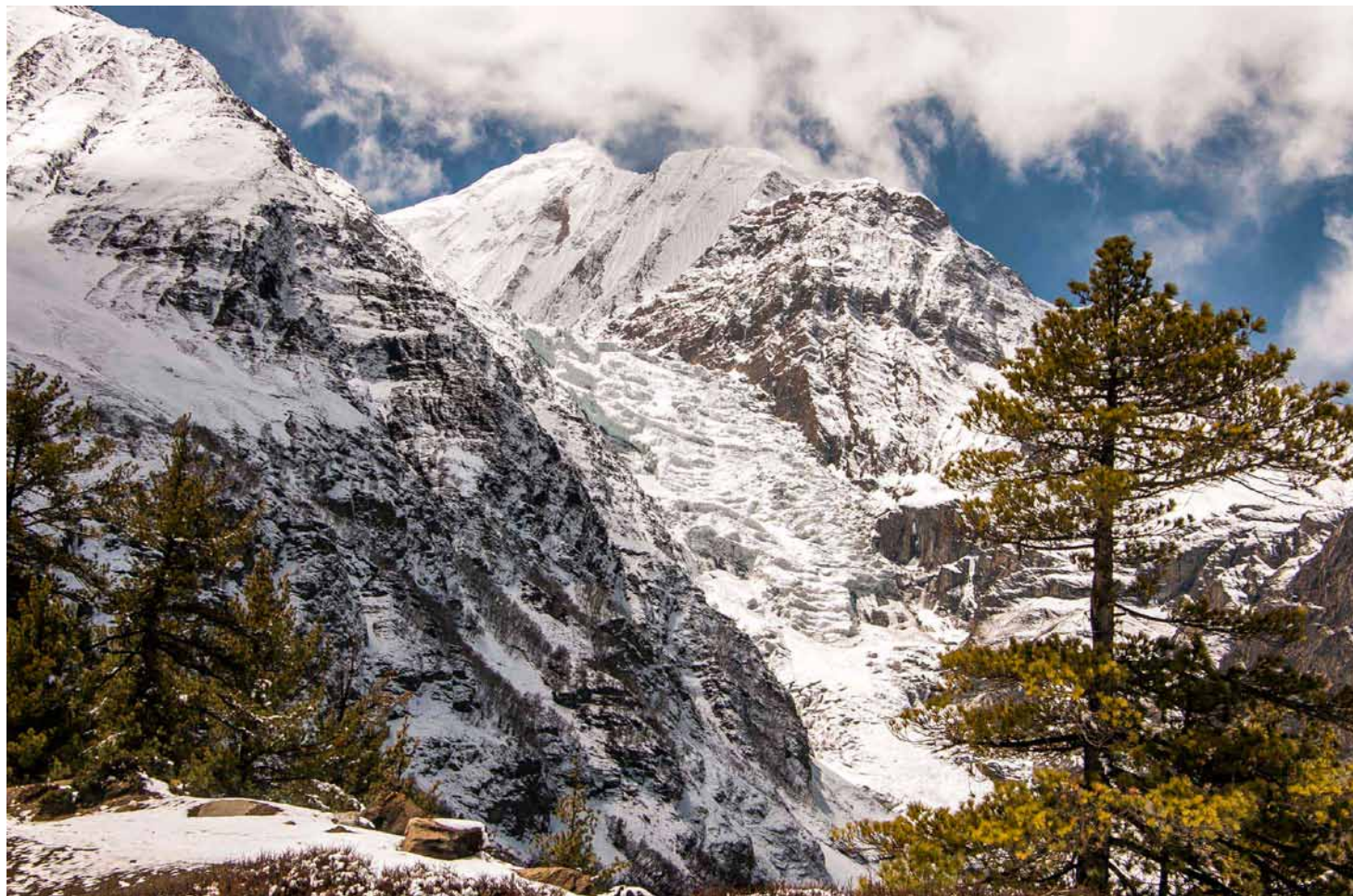
Sticajem okolnosti narednog dana je naišao helikopter sa Kanchenjunge. Njih pet me je spakovalo za 20 minuta i odmah sam uskočio u helikopter za Luklu. Ostavio sam tri bureta svoje ekspedicijske opreme za narednu godinu, koja će stajati u magacinu „Seven summit“ u Kathmandu.

Onda se transportna vreća zagubila između helikoptera i avinočića pa sam u Kathmandu došao samo sa ručnom torbicom. Ali šerpasi su pošten narod - to ne može nestati. Posle dva dana stigla je transportna vreća i narednog dana sam krenuo kući. U Beograd sam sleteo 25. maja u 5 sati.

DRAGAN ČELIKOVIĆ

ANNAPURNA Circuit track

Petorica članova **pančevačkog PD „Jelenak“** otisnuli su se u sjajnu avanturu: da pređu kružni put oko masiva **Anapurne** u **Nepalu...**

Himalaji! Sama reč odjekuje moćno, veća je od života, premošćava vreme i sudbine, spaja nas sa vekovima koji su prošli i koji će tek doći. Upitaju nas kad se vratimo u ravnicu, šta je to što nas tera da planinarimo, da se otisnemo na naporna putovanja, načinom kako su to činili naši preci, peške, kao da

pokušavamo da negiramo dostignuća modernog društva? Odgovor je teško pronaći, rečima nemoguće dati, te im pokazujemo fotografije. I uvek tim fotografija fali dubina i pravi osećaj veličine koji gorostasi poseduju. A sad kad smo se vratili sa Himalaja, kada su se utisci slegli, gledamo fotografije, u nadi da će deo magije preći i na

slušaoca, da će energija premostiti kilometre.

Naša avantura je počela 1. marta ove godine. Nas petorica (svi članovi PD „Jelenak“ iz Pančeva), okupili smo se na aerodromu „Nikola Tesla“, sa nadom da ćemo biti deo priče koju već vekovima čini kružni put oko masiva Anapurne u Nepal. Različiti spolja, ali sa zajedničkom mišlju da uranjamo u nešto veće od svih nas. Putovanje duše je započelo dve godine pre samog poletanja, kada sam na internetu pročitao putopis naše čuvene biciklistkinje i putnice, Snežane Radojičić, te se javila duboka želja da i sam budem deo te predstave koji se odigrava u srcu jednog od najviših planinskih venaca na svetu. Pronalazak društva obično nije problem kada osoba punim srcem „gura“ ideju, a kada se potkrepi činjenicama i slikama koje privlače pažnju neobičnošću i lepotom, priča kao da se sklapa sama od sebe. Na kraju je ekspedicija brojala pet članova, od čega je najmlađi imao 21 godinu, a ovo mu je predstavljao prvi kontakt sa visokogorstvom.

Put se nije dojmio preterano

napornim - lakše nam je „pao“ nego vikend-ture u Crnoj Gori. Istog trenutka kako smo izašli sa aerodroma, znao sam da mi se Nepal, kao zemlja - dopada! Iako u gradu vlada potpuni saobraćajni haos, nikakve signalizacije nema, a ljudi voze na samoj granici sudara, sa osmehom dočekujem kulturološke različitosti kojima smo bombardovani sa svih strana, a čije nabranje bi svakako zavređivalo poseban tekst. Hrana je zasnovana na pirinču i drugom povrću na koje smo navikli, ali i načinima koji su potpuna novost za naša čula. Kathmandu je prestonica za četiri miliona duša sa infrastrukturom koja je u stanju da se adekvatno izbori sa potrebama deset puta manje ljudi.

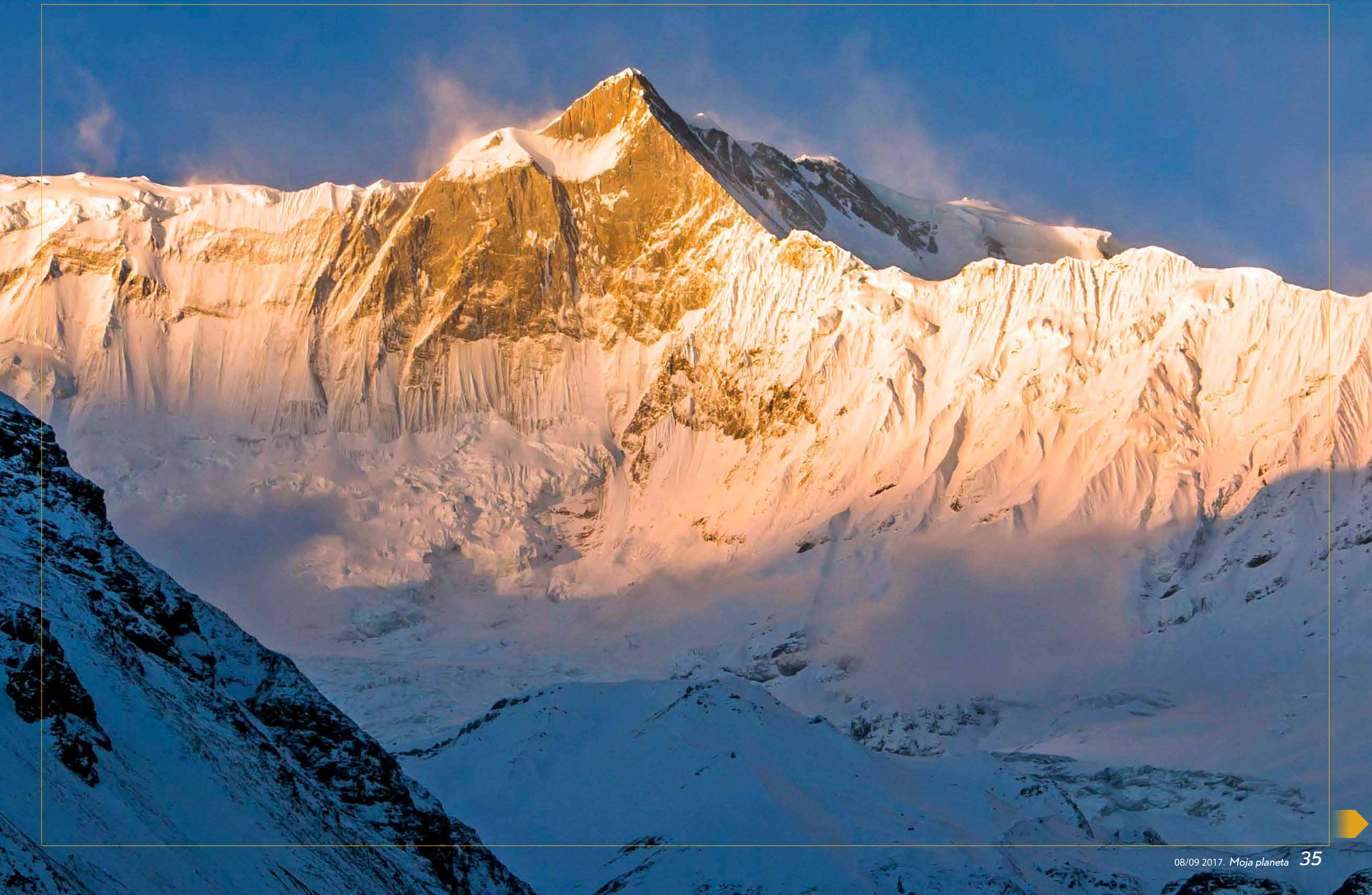
Ugovaranje samog treka u jednoj od mnogobrojnih agencija u Kathmanduu je išlo glatko, uzeli smo tri nosača (napomena: Šerpasi su etnička grupa, svim Nepalcima je zajedničko da od malih nogu nose velike terete), zajedno sa neophodnim dozvolama za ulazak u nacionalni park. Otisnuli smo se na put džipom. Nešto planinarske opreme smo dokupili

u samom Katmanduu, gde je zaista jeftina, mada kvalitetom ne može da se meri sa zapadnjačkim originalima. Dvesta pedeset kilometara zemljanog puta, ispresecanog rupama, ponegde preprečenim potocima, uvek opterećenog saobraćajem, prelazili smo veći deo dana, a prenoćili smo u tipičnom nepalskom selu, gde se većina stanovništva bavi ugošćavanjem turista - planinara, kojih prođe oko 50 do 100 hiljada svake godine. Smeštaj je

širok, treka izuzetno udoban za planinarske standarde, obuhvata izbor od preko 15 jela, topao tuš, čist čaršav i čebad. Vaša je briga samo da pešačite, koliko ko može, a mi smo prevaljivali 15-25 km dnevno, za oko šest sati laganog hoda, uz pauze za fotografisanje! Priroda nas je svakog dana oduševljavala, te nam je brzo ponestajalo prideva da opišemo sve te silne vrhove na 5.000-8.000 mnnv, vodopadne kaskade više od jednog kilometra, brzake i pašnjake nezamis-

live veličine. Glavni nam je utisak da je priroda slične lepote onoj u Crnoj Gori, ali da je daleko masivnija, te stoga atraktivnija i privlačnija. Neuporedivi su Himalaji sa bilo kojom planinom u Evropi!

Planinarenje nas je vodilo od 1.100 mnnv, zelenih polja i kanjona, preko širokih zaravni na 3.500 mnnv, do krajnje tačke na koju stižu planinari-

rekreativci, oko 5.000 mnnv, većito prekrivenih snegom i ledom. Uspion do 3.500 mnnv sa aklimatizacijom je trajao četiri dana, nakon čega je započeo veći izazov, sa prvim znacima i simptomima visinske bolesti, poput nedostatka vazduha, osećaja da se gušite koji brzo prođe u mirovanju, nesаницe, gubitka apetita i slično. Hod na visinama preko 4.000 mnnv je lagan,

nema brzih pokreta, a pozitivan stav umnogome olakšava stanje tela, tera vas da nastavite, čak i kada vam se čini da ste previše umorni i da makar stojite!

Od sela Manang, na 3.500 mnnv smo se odvojili od glavne staze treka, ka Tiliću jezeru na 4.919 mnnv (jedno od najviših na svetu), za šta nam je trebalo četiri puna dana, za koje vreme

se može reći da smo zabeležili neke od najimpresivnijih kadrova čitave ture, poput sipara dugog preko 1.500 m. Zaista predeli koji oduzimaju dah!

Sam prelazak najviše tačke treka je bio prilično naporan, pre svega jer dobar deo vremena provodite na visinama koje su iznad bilo kojih u Evropi. Thorung La prevoj se nalazi na 5.416 mnnv, a do njega nam je trebalo pet sati hoda, uz četiri sata spusta i preko 1.700 m silaska. Opasnih situacija za vreme treka na svu sreću nismo imali, a na tim visinama, iznenađenja su obično bolna i smrtonosna. Za takve situacije, tu je redovna helikopterska služba, koju smo, na svu sreću, posmatrali samo iz daleka.

Prelaskom na drugu stranu planine, dva dana smo izdvojili za uspon na Poon hill, odakle je fantastičan pogled na većinu vrhova preko 8.000 mnnv, ovog dela Himalaja, pre svega Annapurna south, Daulaghiri, Nilgiri i druge, koje smo ugledali po poslednji put, sa izlaskom sunca, što je slika ugravirana čvrsto u našim sećanjima.

Red je nešto reći i o našim nosačima: to su momci vredni, obično nasmejani, sa istinskom željom da vam pomognu i budu tu za vas, nikad nestrpljivi i sa razumevanjem da je ovo jedinstvena situacija za vas! Prosečna plata fizičkog radnika u Nepalju je oko 400 dinara (uz nešto pirinča), te nošenje stvari zapadnjacima za oko pet evra na dan (plus napojnica) predstavlja unosan posao, koji Nepalci ne smatraju degradirajućim! Venac Anapurne zaklanja od kiše

čitavu zemlju severno od sebe (tamo gde se Nepal susreće sa Tibetom), te su pejzaži sa druge strane prevoja sasvim drugačiji, predstavljaju daleko pustiji deo zemlje. Na južnom delu treka, sve do 4.200 mnnv, možete videti listopadne šume, a potpuni izostanak svakog rastinja nastaje na oko 5.000 mnnv, što čitavom pejzažu menja šmek. Od susreta sa životinjskim svetom, valja pomenuti grupu 15 majmuna koje smo uočili prvog dana i mnogobrojne konje, krave (svete životinje Hindusa), kao i jakove na ispaši.

Celo putovanje je trajalo 23 dana, s tim što smo hodali 14 dana. Trek se ne može svrstati u lake (bez obzira na masovnost), pre svega zbog velike visine, na koju se treba navići! Za

one koje bi zanimao odlazak, ali nisu sigurni u svoje sposobnosti/kondiciju, ako možete popeti bilo koji vrh Durnitora iznad 2.000 mnnv, spremni ste za Annapurna circuit trek! Novčano je situacija daleko povoljnija nego što bi se to moglo učiniti - na internetu se lako mogu naći različite procene dnevnih troškova, a nas je cela tura izašla malo više nego desetodnevni hotelski aranžman u Grčkoj.

Za kraj, u ime nas petorice koji smo prešli Thorung La, želeo bih da se zahvalim majkama, ženama i ostaloj rodbini i prijateljima koji su nas čekali. Znamo da vam nije bilo lako, hvala vam na strpljenju i razumevanju, dok smo mi jurili snove i pešaćili na korak do zvezda!

DR MILAN JANIĆ, PANČEVO

KORNO GRANDE

Najviši tačka Apeninskog poluostrva

Grupa kragujevačkih planinara, članova **PD „Žeželj“**,
odličila je da povodom 25. godišnjice društva poseti
Grand Sašo i osvoji njen najviši vrh - „**Veliki Rog**“...

Planina Gran Saso (Gran Sasso d'Italia) u prevodu sa italijanskog znači „Veliki Krš“. Prostire se pravcem severistok-jugozapad i predstavlja samo jednu od stremenovitih planina koje u nizu formiraju čuvene Apenine, najmarkantniji i najviši planinski venac na Apeninskom poluostrvu.

Grupa kragujevačkih planinara, članova PD „Žeželj“, odličila je da povodom 25. godišnjice društva poseti Grand Saso i osvoji njen najviši vrh – Korno Grande (u prevodu Veliki Rog) visine 2.912 metara. Planina Grand Saso nalazi se oko 150 km istočno od Rima, u regiji Abruco, u blizini mesta Akvila (L'Aquila), koje je najčešće ishodište planinara i zaljubljenika u prirodu koji posećuju Grand Saso. Iz Akvile se uspinje ski-lift do hotela „Kampo Imperatore“. Hotel je na nadmorskoj visini od 2.100 metara i do njega vodi serpentinasti asfaltni put koji prolazi kroz istoimenu visoravan. Hotel je podignut tridesetih godina prošloga veka, a poznat je i po tome što je Musolini u njemu proveo jedno vreme, kada je bio interniran. Višespratni objekat se nalazi na blagoj uzvišici, u najsevernijem delu ogromne travnate visoravni sa istim imenom. Zaista je ova „Carska poljana“ grandiozna u svojoj veličini – njena širina je oko četiri kilometara, dok je dužina celih 20 km.

Od hotela „Kampo Imperatore“ polazi više staza koje vode na mnoge vrhove „Velikog Krša Italije“. Severno

od hotela postoji staza kojom se serpentinama za svega 20 minuta izlazi do planinarskog skloništa „Rifugio duca degli Abruzzi“. Od skloništa se masiv Velikog Roga već vidi u svojoj punoj lepoti. Gledajući pažljivije stena Velikog Roga podseća na stenu Triglava, jer odavde uočavamo više vrhova unutar jednog, na prvi pogled, kompaktnog krša. Najsevernije se prostire tzv. Mali Rog (2.685 m), da bi se južno isticao glavni vrh „Vetta Occidentale“ (2.912 m). Istočno od njega prostire se oštri „Vetta Orientale“ (2.903 m), a između njih „sakrio“ se tzv. Srednji Rog („Vetta Centrale“ 2.893 m). Od pomenutog skloništa postoji staza ka vrhu „Pizzo Cefalone“ (2.533 m), koji dominira severozapadnim delom planine. Do njega je potrebno stići jasno markiranom i ne tako zahtevnom stazom od pomenutog skloništa za oko dva sata.

Mi smo se ipak od „Rifugio duca degli Abruzzi“ uputili ka glavnom vrhu. Bila je nedelja i mnogi su ovaj sunčani dan iskoristili za uspon na najviši vrh. Tokom uspona susreli smo se sa velikim brojem Italijana koji se dosta žurno penju i silaze, kao da su mnogo puta prošli stazom. Pojedini su hodali automatski, gotovo se ne osvrćući ka vidikovcima pored kojih su prolazili. Grand Saso je svakako ponos Italijana u regiji Abruco – nešto što se može bez stida pokazati i sunarodnicima iz alpskog predela.

Takođe smo primetili da su planinari dosta raznovrsno odeveni. Sreli smo ljude u debelim zimskim jaknama, kako istovremeno pešače sa prijateljima koji se penju gotovo goli, u atletskim šorcevima i sportskim pantama. Vreme koje je potrebno da se od hotela „Kampo Imperatore“ stazom Via normale stigne do najviše tačke Apenina iznosi oko tri ipo sat.

Nakon tridesetak minuta blagog uspona izlazi se na Sellu (prevoj) Di monte Akvila (2.335 m). Ovde se staza račva u dve, od kojih desna vodi u smer „directissima“,

odnosno u podnožje južne stene vrha Korno Grande. Ova staza je dosta strma i praktično vodi direktno na sam vrh. Za izlazak ovim smerom neophodno je izvesno alpinističko iskustvo, kao i zaštitna kaciga. Mi smo se opredelili za stazu koja od ovog prevoja skreće polulevo, u smeru severozapada. Primetili smo da su se gotovo svi planinari tog dana opredelili da vrh penju upravo ovim smerom. Dalji uspon će pokazati da je ovo nalakša staza od ukupno tri kojima se može stići do vrha.

Od prevoja Di monte Akvila staza se spušta nekih stotinak metara u široku travnatu kotlinu. Nakon silaska sledi strmiji uspon siparom do novog prevoja „Selu de Brecciao” (2.506 metara). Prostor oko nas je od ovog prevoja znatno drugačiji. Okruženi smo samo kamenjem i prašinom. Sledi najstrmiji deo kroz mesečev pejzaž, odnosno uspon do grebena odakle se pruža pogled na grandiozni amfiteatar „Del Calderone”. U ovom prirodnom amfiteatru nalazi se najjužniji glečer u Evropi. Velika količina snega, koju u vidu stenovitog zida opasuju vrhovi „Velikog Roga”, predstavlja kontrast u odnosu na sive stene. Snežno grotlo ima više alpinističkih smeri kojima se izlazi na visoke prirodne tornjeve.

Od pomenutog vidikovca nad amfiteatom sledi grebenski uspon od svega dvadesetak minuta do samog vrha „Zapadnog Roga” (2.912 m). Na najvišoj tački Apenina smo zatekli veliki broj planinara. Mesta nema puno, tako da smo pola sata strpljivo čekali da stignemo na red da se slikamo pored metalnog krsta. Pogled sa vrha zaista je zadivljujući - istovremeno na zapadu gledamo Jadransko more, dok se ka jugu planina nastavlja na masiv Monte Prena (najviša tačka 2.561 m) i vrh Monte Camicia (2.564 m). Ka jugozapadu posmatramo zelenilo velike visoravni Kampo Imperatore, na čijem se kraju kao neka crvena tačkica ugnezdio i hotel od koga smo pošli na uspon.

Mada nam je ovo izgledalo kao rajsko mesto od koga se pogled teško odvajao, morali smo da nakon kratkog odmora krenemo ka podnožju. Silazak smo izveli istom stazom kojom smo se i popeli. Bilo je potrebno oko tri sata da ponovo budemo na parkingu hotela.

Lepotu Gran Sasa slike mogu predstaviti bolje od mnoštva reči. Vrhove koje smo ovoga puta samo gledali, sledeći put ćemo svakako overiti planinarskim gojzericama.

NEMANJA REBIĆ, KRAGUJEVAC

Ekspedicija From sea to summit: **DAMAVAND 2017.**

Nesvakidašnja iranska
avantura iz pera našeg
prijatelja **Mateja Perkova**...

Nakon ekspedicije „From sea to summit – Morrocco 2015.“ pažljivo sam birao drugu destinaciju koja je morala sadržavati osobni izazov, egzotiku, drugu zanimljivu kulturu, te planinu koja me privlači estetikom i posebnosti. Odluka je pala na Damavand u Iranu.

TEHERAN I TOCHAL

Iako postoji let za Teheran iz Zagreba, odlučio sam letjeti iz Sarajeva. Osim što je cijena karte bila povoljnija, bila je to prilika da posjetim prijatelje planinare i družim se s njima na Baščaršiji uz čevape i hladnu limunadu. Legendarni Braco Babić stisnuo mi je ruku

na odlasku i poželio sretan put, a avion se vinuo ka nebu. Dva sata kasnije sunce je taman zalazilo i obojalo nebo i Bosporski zaljev u crveno, kadli je avion sletio u Istambul zbog presjedanja. Naredno slijetanje u iransku prijestolnicu u tri ujutro izbacilo me iz takta, a taksi me iskrcao pred vratima domaćina Davida kojeg sam našao preko stranice Couchsurfing (ljudi nude i traže besplatan smještaj). Teheran je megapolis koji ima 12 milijuna stanovnika, neslužbeno i više. Ogroman grad ima centar veličine Zagreba, načelno je nezanimljiv i prilično moderan.

Moj domaćin David obožava ugošćivati ljude sa Zapada, pa mi je dva dana bio vodič po gradu. Inače je i

planinar, pa smo trećeg dana otišli zajedno na planinu Tochal koja je za pravo sastavni dio grada, dakle raj za rekreativce i planinare. Ovu planinu gotovo svi koriste za aklimatizaciju prije uspona na Damavand. Najčešće idu žičarom, a ja sam se uobičajeno odlučio za vlastite noge. Nekoliko sati uspona teškom stazom osiguranom klinovima i užadi potrebno je do velikog planinarskog doma Shirpala na 2.700 m. Staza i dom puni su ljudi zbog vikenda, a ljubazni Iranci sramežljivo ispituju odakle sam i nude me hranom i čajem.

Zbog lošeg vremena dva dana sam čekao priliku za uspon na 3.970 m visok vrh, a usput sam u zimskim uvjetima ispenjao i atraktivni Kolakchal visok 3.340 m. Prekrasno je gledati osvijetljeni Teheran noću s terase doma, a dan za uspon na najviši vrh bio je sunčan i bez daška vjetrova. Ulovio sam zadnje trzaje zime na planini – snijega mjestimice ima i dva metra, a kada sam stigao na vrh nagrađen sam pogledom na snijegom i ledom okovane vrhove gorja Elburz. Neobično je hodati snježnim bespućem u derezama, a ispod sebe gledati nebodere i čuti tiho zujanje buke gradskog prometa. Simbioza grada i planine nevjerovatna je – jedan tren gledaš tablu koja upozorava na lavinsku opasnost, drugi tren si u kanjonu na silasku, a u trećem momentu već si u busu koji kroz vrevu gradskih avenija juri prema Kaspijskom moru.

KASPIJSKO MORE I KANJON HARAZ

Kao ishodišnu točku za uspon na Damavand odabrao sam 196 km udaljeni grad Babolsar na Kaspijskom moru. Lijepi grad broji 60.000 stanovnika, a atmosfera na ulicama u mnogočemu je drugačija negoli u Teheranu. Ljudi su opušteniji, a moj domaćin Amir s ponosom mi je pokazivao grad i okolicu. Kaspijsko more najveće je jezero na svijetu, a pješčana plaža posuta školjkicama duga je 40 kilometara. Naravno da po ljepoti nije ni blizu našem Jadranu, ali poseban je trenutak kada se uspinješ na planinu krenuvši s plaže, moleći se moru za sretan put.

Alpinist s 25 kg teškim ruksakom nakićenim planinarskom opremom svakako je neobičan prizor na plaži punoj kupaca, ali cijeli prizor bio je atraktivan i ostatkom rute. U Iranu gradovi su često spojeni, pa sam cijeli dan hodao kroz Babolsar, Faraydunkenar i Mrzango, dok nisam naišao na rižina polja u kojima sam i noćio. U selima koja se nalaze uz rižina polja ljudi su veoma radoznali, a za Hrvatsku znaju

svi „Branko, Branko!“ vikali su, aludirajući na Branka Ivankovića koji je nogometni trener najpopularnijeg kluba „Persepolis“. Na sam spomen Branka pozivaju te u kuću, nude čaj, kolju kokoši za ručak, nude ti novce i najmlađu kćer za ženidbu. S obzirom da nisam toliko lud da se ženim, uglavnom bi popio čaj i nastavio dalje.

Cesta vodi do grada Amol, gdje sam posjetio spomen groblje iranskim vojnicima koji su poginuli u sukobima s Irakom u 70-ima. Cijelo hodanje po cesti od plaže gradića Polur podno Damavanda trajalo je devet dana. Cesta koja je probijena kroz veličanstveni kanjon Haraz je veoma prometna i prašna, a najneugodniji bili su tuneli. Ljudi u selima veoma ljubazni i znatiželjni, pozivaju na noćenje u svoje domove, trgovci pozivaju na čaj. Atmosfera je netipična za planinarenje, prava navijačka – auti se zaustavljaju i svi se žele slikati za Instagram, svašta ispituju, nude te hranom, traže autogram. Oni koji ne staju, spuštaju stakla, luđački trube i dovikuju parole podrške, dižu palac u znak odobravanja, ponetko i povikne „Kroasi, Kroasi!“. Teško je suspregnuti suze u tim dirljivim mo-

mentima, kada shvatiš da radiš nešto veliko. Nešto što nikad nitko nije napravio.

DAMAVAND

Damavand je sa svojih 5.671 m najviši vrh Bliskog Istoka i najviši vulkan Azije. Mnogi visokogorci s područja bivše Juge bili su ovdje, jer tehnički nezahtejna planina omogućuje siguran dolazak na vrh. No, u aprilu ovdje još vladaju zimski uvjeti – velike hladnoće i orkanski vjetar caruju višim predjelima prekrivenima snijegom i ledom. Početkom 70-ih i veliki Reinhold Messner bio je primoran odustati od uspona.

Bazni logor/dom u selu Polur nalazi se na 2.400 m, a spavanje, kao i u domu na 4.200 m, stoji svega pet dolara. Od doma treba krenuti asfaltnom planins-

kom cestom 14 km do makadamskog odvojka za Logor 2, koji se nalazi na 3.000 m. Logor 2 prepoznatljiv je po maloj džamiji sa zlatnom kupolom, a do nje se nalazi betonska zgrada koja služi kao (prljavo i neuredno) planinarsko sklonište koje se može koristiti besplatno. Cijeli put sam propješačio i odbio nekoliko vozača koji su me htjeli povesti, a nakon spavanja u spomenutom skloništu nastavio sam s usponom do planinarskog doma Baragh (Logor 3). Donde je trebalo pet i pol sati, a lako je zalutati zbog monotonog krajolika i snijega koji je prekrrio dio staze. Zanimljive su stijene neobičnih oblika, koje su zapravo stvrdnuta lava.

Tri dana čekao sam priliku za uspon jer velika hladnoća, magla i vjetar od 60 km/h nisu dozvoljavali nikakav pokušaj uspona. Tijekom vikenda u dom su došli neki vodiči, te sam popustio svojim principima i odlučio uzeti jednog od njih koji je rekao da je vrijeme prihvatljivo i moguće je doći do vrha. No, s usponom vrijeme se pogoršavalo – magla, snijeg, hladnoća i vjetar koji nas je zasipao kristalićima leda. Iako uspon zimi traje šest do osam sati, došli smo na rub kratera već za pet. Uspon je bio izuzetno naporan i zamoran, a oko nas su na vrhu praskali gromovi koji su glasno upozoravali da se ne smijemo ovdje zadržavati. Iskreno, bez vodiča ne bih uspio sam doći do vrha. Silazak je bio posebno dramatičan jer je moj vodič u nevremenu izgubio smjer i našli smo se na rubu provalijske. Upali smo u nevolju i krenuli je zajednički riješiti, nisam imao vremena ljutiti se što vodič nije imao osnovnu opremu. Klasična priča egzotičnih zemalja – mlad momak u jakoj kondiciji koji je bio na vrhu možda 40 puta, ali to je jedini vrh u životu na kojem je bio, i to samo jednom stazom. Krenuli smo u akciju samospašavanja niz strm kuloar koji nas je ipak spustio na jug, a zatim smo ispenjavanjem stjenovitog grebena stigli do staze koja nas opet vodi 300 m uzbrdo do planinarskog doma Baragh. Ondje nas je zatekla druga oluja, snažan vjetar i grmljavinska mećava. Kada su nas vidjeli s terase doma, izletjeli su pred nas i unijeli nas u prostor polužive. Preživio sam isključivo zbog svog iskustva i toga što sam sa sobom imao svu zimsku opremu, jer Damavand je na glasu kao „laka planina na kojoj ti ništa ne treba“. Veliki sam protivnik takvih stavova, jer ponekad ti cepin i dereze trebaju samo za nekoliko metara terena čiji (ne)prelazak može značiti život i smrt. Moj vodič sigurno je izvukao neke pouke za sebe, a nakon što smo se izgrlili, spustio se u dolinu.

Ja sam se spustio sutradan i tri dana odmarao u Poluru, nakon čega sam otputovao do 100 km udaljenog Teherana na avion.

NA KRAJU...

Ova ekspedicija bila je veoma specifična i u mnogočemu se razlikovala o marokanskog „From sea to summit“. Druga zemlja, potpuno drugačiji ljudi i kultura. Mnogi Iranci zapravo su ateisti i ne vole vladajuću islamističku vlast, veoma su moderni i ljubazni. Bez pretjerivanja, nekoliko puta doživio sam da iz svog tanjura prebacuju u moj da ne bi bio gladan. Zbog specifičnih priprema i treninga fizički sam veoma dobro podnio sve napore, a Iran i Elburz gorje (ne samo Damavand, već i Sabalon, Boderar, Alam Kuh) itekako preporučam balkanskim visokogorcima i avanturistima. Neobično sam se osjećao kada je avion uzletio opet prema Istanbulu i Sarajevu, a još je čudnije doma gledati film „Argo“ i promatrati orijentalni grad i planinu pod snijegom koja mi je dopustila da se popnem na njen vrh. Dragi ljudi, idite u Iran – nećete požaliti! ■

PROKLETIJE

Neka sam prokleta

Planinari iz više gradova Srbije boravili su na Prokletijama. Priča dolazi iz pera **Jadranke Baljak...**

Ko jednom omiriše nesvakidašnje prokletjske livade i čije oči se jednom napoje beskrajnim plavetnilom neba iznad surovih i impozantnih kamenih vrhova, večno bude omađijan njihovom lepotom i proklet da im se uvek iznova vraća, kako u mašti tako i u stvarnosti. Bilo je biti ili ne biti sam dan pred polazak ture na Prokletije. Autobus kojim je šarolika grupa iz raznih krajeva Srbije i bivše YU trebala da putuje još uvek nije bio popravljen. U poslednjem momentu pronalazi se drugo vozilo, ali isti veseli vozač Miško, pa uprkos kašnjenju u startu, stižemo na vreme u Gusinje na doručak, kafu i mali predah pred uspon na Bor.

1. DAN

Umorni, ali već sa adrenalinskom inekcijom u venama krećemo odmah uspon. Malo šume, malo livade, mnogo znoja, mnogo smeha... Sunce već prlično rano kreće da

prži. Vлага je na svom maksimumu. Voda se pije u hektolitrima. Oči se ipak svakim korakom napajaju lepotom oko sebe i mozak uporno odbija da registruje umor i teškoću, nego samo slaže uredno sve te predivne fajlove pune boja i mirisa. Trava pod nogama je najbolji tepih koji možemo sebi priuštiti. Miris majčine dušice otvara sve naše alveole i opija nas svojim intenzitetom. Velika grupa, pa izgledamo kao neka šarena životinja iz Tolkinovih romana razvučena po zelenim prostranstvima živopisnih dolina. Halapljivo se napajamo na svakom izvoru na koji naiđemo. Hladna izvorska voda hladi naše uzavrele misli, a slatkoća nam hrani izmučena tela. Smejemo se svom mazohizmu. Dobrovoljno se mučimo. I apsolutno uživamo u tome! Nastavljamo uspon.

Sa jedne strane pogled na Gusinje dole u dolini i jezero Plav, sa druge strane pogled na raznolike planove masiva Prokletija. Što bi neki rekli: „Dumreš od lepote“. Pravimo

kratke pauze na ležajevima od mirisne trave i prelepih žutih divljih ljiljana. Ne osećamo glad. Hranimo se lepotom na svakom koraku. Melem za oči i dušu. Nijedna fotografija koju napravimo ne može da dočara ono što osećamo kada onako maleni stojimo u sred netaknute divlje Lepote.

Posle više sati hoda pravimo dužu zasluženu pauzu na vrhu (2.106 m), sve sa visinskom razlikom od nekih 1.100 m. Srećni i ponosni što smo onako direkt iz autobusa, uspeali da popnemo - opuštamo se uz vickaste pošalice znanih nam pojedinaca. Nastavljamo svoju kružnu turu ka selu Vusanje i dolini Ropojane. Sunce nam prži kožu uprkos mazalicama i šeširima. Priroda na svakom koraku pokazuje svoju nadmoć. Silazak nam teže pada nego penjanje. Traje i traje i nikad kraja. Dolina Ropojane nas mami svojom lepotom, ali teškim nogama joj se sporo približavamo. Najzad stižemo do sela i pravimo predah u kafani pored vodopada Grlja, čiji nas huk ponovo diže iz mrtvih, a kristalno čista i ledena

voda reke Skakavice ponovo vraća život našim uzavrelim venama. Odatle krećemo autobusom do doline Grbaje gde se smeštamo kako u planinarskom domu tako i po eko katunima. Opet nam se oči napajaju nesvakidašnjom lepotom. Dolina je ušuškana između silnih planinskih vrhova od preko 2.000 m. Kako je sunce zamaklo iza planina, tako se temperatura spustila za nekih petnaestak stepeni. Prija nam prozračnost i svežina planinskog noćnog vazduha. Umorni i srećni, sedimo napolju dok nas gorostasni kamenih vrhovi čuvaju.

2. DAN

Buđenje u pola šest. Kafa na terasi sa pogledom od kojeg zastaje dah. Svežina koja razbuđuje u trenutku bolje od svake kafe. Navikavamo se na tišinu koja prosto odzvanja u dubini naših duša. Mir. Saglasje sa prirodom. Pakujemo se za polazak na Veliki Trojan - 2.190 m. Uspon

kreće nedaleko od doma. Prvi deo ide kroz šumu. Miris i bockanje borovih iglica, prirodna akupunktura za naša tela. Pod nogama malo lišće, malo sipar. Njega se najviše bojimo u silasku. Strah ostavljamo iza sebe, a mozak hranimo opet aromatičnim mirisnim notama raznoraznog biljnog sveta oko nas. Usponu nikad kraja. Nižu se raznoliki planovi svakim novim korakom. Puca pogled na sve strane. Parfemišemo se prirodnim „pino silvestre“. Smeha ne nedostaje. Znoj curi. Soli u očima na svakom novom koraku. Na svakoj pauzi izgleda kao da smo izronili iz mora. Presijavaju nam se čestice soli na zajapurenim licima. Leptiri se hrane na našim rukama. Neke nosimo na šesirima, udobno odomaćene i po nekoliko kilometara.

Pri samom kraju uspona, onaj gore nas pogleda, pa zakloni malo vrelo sunce te nam olakša poslednje metre. Pružamo se po vrhu kao razbacani balvani na sve strane. Ne znamo gde pre da gledamo. Osim Komova vidi se i najviši vrh Prokletija - Maja Jezercë koji se nalazi u Albaniji. Sve vreme balansiramo na tankoj prokletijskoj žici između Crne Gore i Albanije. U silasku nam zastaje dah ispred Trojanovih vrata, jednog interesantnog prerasta koji podseća na slične u kanjonu reke Vratne u Srbiji. Pogled kroz vrata kao kroz najlepší prozor u neki drugi svet. Ne propuštamo grupno fotkanje ispred čuda prirode. Posle malog predaha, nastavljamo svoj silazak istim putem. Osveženje pronalazimo u divljim jagodama koje se u pregrštima valjaju u zelenilu pored puta. Miris i ukus crvenih lepotica u našim ustima mami sva naša čula na još. Ne možemo da se rastanemo od istih, iako ih ima duž celog puta. Taj ukus u našim ustima nosimo do duboko u noć.

U povratku svraćamo u eko katun na vruću pogaču sa kajmakom i sirom, a vredna domaćica nam kuva kafu i sipa svežu vareniku da okrepimo svoja iscrpljena tela. Lagani povratak nazad uz potpunu razućenost grupe i potpunu slobodu brzine kretanja. Stižemo ispred eko katuna u kojima smo smešteni na vreme da se izvalimo na travnjak i da uživamo u pogledu i sopstvenoj sreći što smo uspeli. Večernje druženje uz logorsku vatru, sladak hleb, po neko pivo i vince protiče u najboljem mogućem raspoloženju. Po čuvenju poznat DJ iz naše vesele družine pušta muziku za đusku. Zvezdano nebo iznad nas, vrelića lica, plamičci vatre koji igraju „crni ples“ doprinose vanvremenskoj atmosferi. Izmešteni iz prostora, izmešteni iz vremena, samo postojimo i lepo nam je. Sreća pliva u naletima. Gledam tu gomilu ispunjenih očiju što uživaju u magičnosti trenutka spajanja čoveka i prirode. Noć nas zaljubljeno drži u svom zagrlju dok neki interpretiraju Desankine stihove, a neki koriste priliku da „ukradu“ koju flašu piva, te na kraju u smeđu do suza završavamo u katunu i pod punim adrenalinom i dalje ne želimo da spavamo, iako znamo da nas i sutradan čeka još jedno novo iskušenje.

3. DAN

Kao i prethodne dve srednje teške ture (po rečima našeg Vođe), orni, pod punom ratnom opremom, u sedam ujutru čekamo zvižduk za start. Sunce peče kao da je podne. Vrelića se već oseća u vazduhu. Krećemo na laganu šetnju na tri vrha, Volušnicu (1.879 m), Talijanku (2.056 m) i Popadiju (2.057 m). Prvi deo uspona od nekih dva sata kroz čarobnu šumu zvanu „finska sauna“, većina uspeva da nekako

preživi. Neki odustaju već na startu, neki na izlasku iz šume. Vлага se lepi za nepce. Znoj curi kao da ste pod tušem. Ne možete da stignete da uhvatite sve kapljice znoja. Osim bata koraka i šuštanja suvog lišća pod nogama - ne čuje se ništa. Sva snaga je preusmerena na pokušaj preživljavanja. Tu i tamo neko vikne: „Pauzaaaa, Veliki Štrumfel!“. „Štrumf“ se po običaju ne obazire. Zna on da mi to možemo. Mi smo njegova ekipa. Znamo i mi, ali teškoooo nam je. Borimo se za svaki udah. Srce lupa takvom jačinom da nas bole uši. Očekujemo svakog trenutka da će da nam raspukne grudni koš i iskoči kao neki alien.

Dugo očekivana pauza donosi samo dahtanje i kloktanje vode u našim grlima. Izlazak na čistinu ne poboljšava naše šanse. Sunce prži kao da isprobava dokle možemo da izdržimo. Češće zastajkujemo. Borimo se očima.

Pokušavamo lepotom da pobedimo mozak koji nam sve vreme govori: „Odustani, vrati se...“ Gde god da pogledaš, fascinantna prizor ti puca pred očima. Ovde vodopad, tamo potok, ovde ovčice, tamo konji, ovde mirisne grebenske livade, tamo vrleti strmoglavih Karanfila u daljini. Uporno nastavljamo. Noge teške, preteške. Mozak igra igrice sa nama. Odupiremo se. Uspevamo. Stižemo na Volušnicu. Pogled na Talijanku, Popadiju i Karaulu. Iza naših leđa surova divljina gorostasnih Karanfila. Pogled od kog se ježiš. Mali predah. Sok zagrizlog paradajza krepri istog momenta napaćene mišice. Smejemo se kao deca, nestvarno i naivno. Oči ne mogu dovoljno da se napiju na izvorima Lepote koja ih okružuje. Dostižete vrhunac svoje zaljubljenosti u prirodu. Od količine sreće steže vam se srce u grudima, a osmeh razvlačite kao dete nađenu žvaku. Čuvena formacija:

„Znaš ti nas“, biće obeležena zauvek u našim dušama.

Vreme teče. Valja se vratiti i krenuti za Beograd, Novi Sad, Kikindu, Vršac... Krećemo ka sledećem vrhu. Talijanka. Umor nas sustiže. Smišljamo kako da zavaramo mozak. Znamo da nas noge mogu nositi. Pričamo priče sa dušom u nosu, kako nas na vrhu čeka ohlađena, sveža lubenica. Neko se ubacuje kako ga čekaju ležaljke za plažu i hladan koktel. Nastavljamo u istom maniru. Noge idu same. Pobeđujemo još jednom sami sebe. Sreći nema kraja. Lelujamo opet na granici između Albanije i Crne Gore. Stižemo i do Popadije. Tri vrha u cugu! Zaustavljeno vreme, nacrtani osmesi, okupane oči u Sreći i Lepoti bitisanja.

U silasku kroz čarobnu šumu, ne bi li prekratili muke, otvaramo džuboks muzičkih želja i pevamo od Harisa, preko Leo Martina i Nirvane, do starogradske i neizostavne

Čole. U poslednjem delu pažljivo prelazimo sipar i najzad izlazimo na čistinu doline Grbaje na 1.160 m, s nevericom da smo stigli i uspeli. Sa rukama visoko podignutim ka beskrajnom plavetnilu iznad nas, stižemo kao podednici ispred katuna, gde nas dočekuju drugari koji nisu išli, srećni zbog našeg uspeha. Pakujemo se i krećemo nazad, uvereni da smo zauvek zadojeni prokletišću prelepih Prokletija i da nam je deo srca ostao tu, te da će uvek, kao i sirene da nas mami na svakom našem sledećem putovanju.

I dok gledam fotke koje su predivne, ali i dalje ne mogu u potpunosti da dočaraju te bajkovite prizore, trgne me zvuk vibera. Sestra iz Amerike. Trebalo bi da dođe za koji dan. „Hoćeš da ti kupim neke vitamine za menopauzu...“ „Ma jok ženo. Opušteno. Ne treba. Meni su planine najbolji vitamini...“ ■

Ovako se ne kaže more

Dvadeset planinara u organizaciji **PSK „Balkan”**, tokom devetodnevnog puta, ispenjali su osam planina u **Bosni i Hercegovini...**

Jul mesec. Sezona godišnjih odmora, letovanja, i dok se normalan svet zanima pitanjem kuda na more, mene poznanici, već po navici pitaju „Gde se sad penješ?“. „Vlašić, Vranica, Cincar, Dinara, Vran, Čvrsnica, Prenj, Bjelašnica!“, recitujem spisak do kraja, iako sumnjam da su me izgubili već kod Vranice. Bar oni koji nisu u planinarstvu. Oni koji jesu su me već odavno ispropitali, i samo drže palčeve za lepo vreme.

Petak, 7. jul, nas dvadeset u minibusu kod Hrama Svetog Save, i naše devetodnevno putešestvije može da počne. Organizacija - PSK „Balkan“; cilj - dobro se provesti i mnogo toga popeti!

DAN 1. VLAŠIĆ

Noćna vožnja od Beograda do Travnika, granica, kilometri i veliko iščekivanje. Jutro nas zatiče u uspavanom Travniku. Izlazimo da protegnemo noge Andrićevim gradom i budimo se zajedno s njim. Dobro jutro Bosno i Hercegovino! Prva destinacija - Vlašić; domaćin PD „Paklarske Stijene“!

Minibus se penje i penje, evo nas na planini. Do doma asfaltni put, dom nov, a domaćin Marko budan i spreman da nas dočeka. Zasećemo ipak kasnije. Sad samo kafa, raspakivanje, a onda ranci na leđa i krećemo na Vlašić.

Par stotina metara asfaltom, i skrećemo na stazu. Uzbrdo, prilično strmo, no teren je lak, uglavnom „livada“, a i ne traje dugo. Nekih 400 m i na grebenu smo. Prolazimo pored planinarskog doma „Devčani“, ali svraćamo samo do izvora u blizini. Oko nas se mota poveliko stado ovaca, pozdravljamo se sa pastirima, dopunjavamo zalihe, pa dalje

nastavljamo grebenom.

Sa grebena se sve vreme pruža fantastičan pogled na dolinu, stene, a stazom se može stići do samog Travnika. Pretežno je ravno - šetnja. Zasednemo tu i tamo kada je neki vidikovac naročito lep. Na mestu gde se staza kreće naglo da spušta, pravimo polukružno i krećemo prema Paljeniku (1.943 mnv), najvišem vrhu Vlašića.

Vrh nije toliko blizu kao što izgleda, a i dan je odmakao pa je prilično toplo. Ipak stižemo relativno brzo. Na samom vrhu se, nažalost nas planinara, nalazi repetitor, ali je pogled na zatalasanu severnu stranu Vlašića fantastičan. Slikanje, a onda nešto

težim i kamenitijim terenom, „prečicom“ do izvora, pa istom stazom nazad u dom.

Večera, odmor, druženje sa domaćima, i večerje. Ujutro rano ustajemo. Ovo je tek početak.

DAN 2. ČVRSNICA

U šest izjutra krećemo sa Vlašića, pravac Gornji Vakuf - Uskoplje, planina Čvrsnica i planinarski dom „Rosinje“ PD „Goran“. Put do doma je makadamski i šumski, ali prohodan. Dočekuje nas delegacija domaćina: Husein, Menso, Zajim... Dom pun planinara.

Brzo se spremamo i krećemo na planinu. Imamo danas dosta za pregaziti. Prvi deo staze prema vrhu Rosinje je dosta strm, ali

kad se jednom izađe na greben sve postaje lakše. Vidljivost je dobra pa se otvara i pogled na okolne planine - Vlašić, Raduš,

Cincar, Vran, Čvrsnicu, Prenj. Sa Rosinje grebenom stižemo do Nadkrstca (2.112 mnv), najvišeg vrha Čvrsnice, gde se susrećemo

sa grupom „domaćih“, a zatim i do Krstca sa koga se pruža pogled na Prokoško jezero. Svuda vidici, slikanje i onaj osećaj da bismo tu

Bosna i Hercegovina

Pinom je obeležena približna pozicija lokacija koji se pominju u tekstu.

mogli ostati zauvek.

Sa Krstca spuštamo se do Sarajevskih vrata, i gledajući na sat i u nebo odlučujemo da ne penjemo sledeći vrh, Loćiku, već da se samo spustimo do Prokoškog jezera. Krug oko jezera, poneka kafa, i krećemo nazad, opet preko Sarajevskih vrata pa ćemo putem prema domu. Već na usponu od

jezera do Sarajevskih vrata hvata nas kiša i prati narednih par sati. Mokri smo ali raspoloženi. Ispostavilo se da će nam ovo biti jedine kapi kiše na turi, a kako nas je ubrzo granulo i sunce, do doma stižemo nasmejani i suvi.

Večera kod domaćina, druženje i večerje. Već u šest izjutra krećemo put Livna.

DAN 3. DINARA

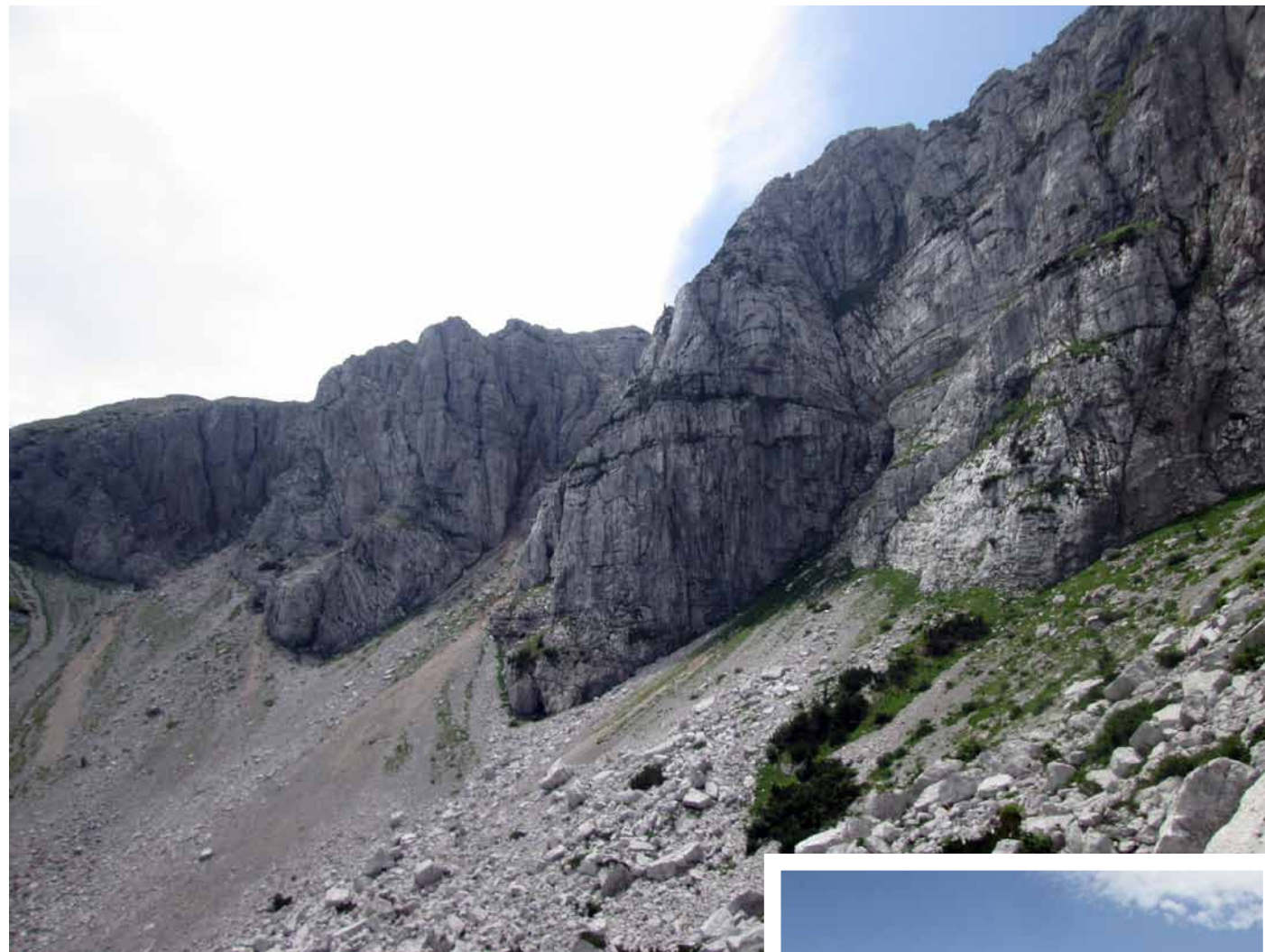
Za danas je predviđen Cincar, ali... Vremenska prognoza najavljuje kišu na Cicar, pa u konsultaciji sa Brankom, domaćinom i predsednikom iz PD „Cincar“ Livno, odlučujemo da danas odemo na Dinaru. Od Livna nastavljamo ka selu Sajković, pa još malo u

planinu šumskim putem.

Na uspon krećemo po dosta toplom vremenu, a dobro markirana staza prvo vodi kroz šumu, a zatim razdvaja na lakšu i težu (piše lepo i na tabli). Odlučujemo da se popnemo težom stazom, „Meri“ a lakšom vratimo. Uspon je jako strm, a ubrzo šumsku stazu menja kamenjar, a zatim i

prava stena. Penjemo se lagano, pomažemo gde treba i rukama, neki komentarišu i „konačno kamen“. Pravi osećaj Dinarskog krša.

Uz malo napora, uz uporno letnje sunce, izlazimo na greben.

Otkrovenje! Vetrić pirka, staza odjednom postaje laka, i izlazimo na Troglav (1.913 mnv) najviši vrh Dinare. Puca pogled na Livanjsko polje, Šator, Goliju, Cincar... Slikanje, poziranje, uživanje, na sve tri Troglavove glave.

Staza za spust je dosta lakša, strma ali bez tehničkih detalja. Pakujemo se u minibus, pa nazad za Livno i odatle, pristojnim zemljanim putem do doma „Kruzi“, gde nas čekaju domaćini, večera, pesma i druženje.

DAN 4. CINCAR

U šest ujutro polazak na uspon. Konačno krećemo po hladovini. Od doma lagano, stazom, pa makadamskim putem do ispod samog Cincara. Skrećemo sa puta prema vrhu, ne previše strmom i nenapornom stazom. Teren je većinom travnat, pitom. Ni nalik jučerašnjem. Već na samom početku uspona, otvaraju se pogledi, a kako se penjemo, utisak da se sva lepota ne može uhvatiti aparatom je sve jači. Livanjsko polje, Glamočko polje, površ Kruzi, pa onda Dinara, Kamešnica, Golija. Lep je dan i sve se vidi.

Na vrhu se zadržavamo dosta dugo - zaslužili smo. Za silazak, biramo drugu, nešto strmiju ali direktniju stazu, u cik-caku niz padinu, do podnožja i austrougarskih štala, pa ravnom utabanom stazicom do doma.

Odmor, pakovanje, a zatim i obilazak Livna, sa domaćinom nam Brankom.

Sad, pravac Blidinje, i istoimeni dom - naša baza za naredna četiri dana. Dom je nov, još uvek u fazi sređivanja, put dobar, a domaćini iz PD „Orlova Stina“ Tomislavgrad krajnje predusretljivi. Domara nema, zadužujemo ključ na planinarsko poverenje, jer - svoji smo.

DAN 5. VRAN

Lekciju o hvatanju jutarnje hladovine smo već naučili. Iz doma krećemo u šest izjutra, minibusom do nalazišta stećaka u Dugom Polju, odakle polazimo na Vran.

Uspion je zanimljiv i raznovrstan. Prvo uzbrdo kroz žbunje, pa šumom, pa opet kroz žbunje. Oduševljava nas toliko zelenilo. Pred vrh nas, čeka kamen i deonica sipara. Za promenu. Izlazimo na Veliki Vran (2.074 mnv). Sa vrha se vide čak tri jezera - Ramsko, Buško i Blidinje, kao i okolne planine, među kojima dominira Čvrsnica - direktno preko puta. Tu ćemo sutra!

Sa Velikog Vrana spuštamo se par stotina metara, a zatim penjemo i na Vran. Odavde vodi staza direktno do doma, ali smo i još odmorni, pa odlučujemo da produžimo turu i neplanirano krećemo prema Malom Vranu, grebenski. Kamenita staza vodi preko mnogobrojnih, bezimenih

vrhova, gore-dole, isušuju nas vruć vetar i podnevno sunce, pa se posle sat i više hoda, teška srca odlučujemo da odustanemo od Malog Vrana, i preko Vrana spustimo nazad do doma. Spust sa Vrana nije težak, ali je dosta strm i mora se voditi računa.

Napравismo solidan uspon i kilometražu, ali je sutra dan za odmor koji počinjemo istog trenutka

kad smo sišli. Pet dana planinarenja bez pauze čini svoje.

DAN 6. ODMOR

Obišli smo vodopad Kravica, stari grad Počitelj, vrelo Bune, manastir Žitomislić i grad Mostar. Sve lepo. Za oduševljavanje. Ali da ne davimo sa neplaninarskim danom, ovo je priča o planinarenju.

DAN 7. ČVRSNICA

U pet ujutru, iz doma na Blidinju minibusom krećemo na Čvrsnicu - cilj, drugi najviši vrh Veliki Vilinac (2.116 mnv). Staza od Vitlenice je nešto duža, ali bez velikih strmina i nezgodnih delova. Do raskršća stižemo sveži i odmorni, i umesto pravo na Vilinac krećemo put čuvenih Hajdučkih vrata.

Staza do Hajdučkih vrata je relativno ravna, a sam prizor vredan i većeg napora. Usledila je očekivana masovna foto sesija i zasluženi odmor. Pod utiskom, vraćamo se istom stazom do raskršća i krećemo, stazom iznad doma na Vrsnici, na Veliki Vilinac. Strmije je, teren neporniji, ali smo već savladali najveći deo visinske razlike, pa uspon na Ve-

Iliki Vilinac ispada jako lak. Pogled na kanjon i najviši vrh Čvrsnice, Pločno. Oni koji su ga peli komentarišu da sa njega samog ne deluje ovako moćno.

Pauza, pakovanje, i povratak u minibus i dom. A u domu sve vrvi od aktivnosti, održava se planinarska skupština, predstavnici mnogobrojnih društava i mi kao gosti. Još jedno veče za ne zaboraviti.

DAN 8. PRENJ

Stavili ga na početak ili nakraj, svi smo znali da je ovo najnaporniji dan ture. Iz Blidinja put Konjica krećemo u četiri izjutra, i već u šest iz Bjele krećemo na Prenj. Neki odlučuju da ne pođu na uspon, što zbog napora, što zbog oštećene obuće koja više nije za kamen.

Staza kroz šumu je strma, kondiciono zahtevna, ali je grupa jaka a i hladovina je. Do planinarske kuće stižemo posle tri sata, pravimo pauzu i merkamo nebo. Neće oblaci - idemo dalje.

Staza od Planinarske kuće prema Zelenoj glavi (2.155 mnv) kamenitija je ali manje strma. Ispod Zelene glave, stavljamo šlemove, i krećemo na strm uspon prema vrhu. Pridržavamo se za stenu i, povremeno, postavljenu sajlu. Izlazak na vrh je, za većinu, vrhunac ove ture, a pogled nagrada za uloženi napor. Ovo je ujedno i najviši vrh na ovom proputovanju.

Oprezno silazimo sa Zelene glave vodeći računa da nam euforija ne udari u glavu, i tu, na prevoju, odlučujemo da odmah popnemo i obližnji Otiš. Slikanje, silazak na prevoj, i zasluženi odmor. A onda dugo putovanje naniže. Silazimo istom stazom i sve češće sami sebi postavljamo pitanje: „Zar je moguće da smo mi sve ovo jutros popeli?“. Naravno, jesmo, te kako smo i popeli, tako i silazimo.

Pakovanje u minibus, pa na Boračko jezero, na spavanje u Eko katunima.

DAN 9. BJELAŠNICA

Za kraj ove devetodnevne odisaje, Bjelašnica, vrhovi Lovnica (1.856 mnv) i Obalj kod sela Lukomir. Nisu najviši, ali je predeo oko njih izuzetne lepote. Na stazu krećemo sa makad-

amskog puta, na oko pet kilometara od sela Lukomir. Vreme je već počelo da se kvari, oblaci se gomilaju i duva vetar, pa se mnogi odlučuju da ne pođu i sačekaju nas u selu.

Staza do Lovnice ide prvo putem, a zatim šumom, sve do travnatog dela ispod vrha, gde, bez zaklona, vetar počinje da biva zaista jak. Na

vrhu se zadržavamo kratko, pravimo pauzu u zavetrini, i uživamo u pogledu.

Spust sa Lovnice prema Lukomiru je priča za sebe, selo deluje kao iz bajke, malo smo se i sklonili sa vetrometine, i sve je odjednom fenomenalno. Ipak, znamo da je vetar na vrhu sve jači, te odlučujemo da ne

penjemo Obalj, već samo odlazimo do vidikovca pored sela, iznad kanjona Rakitnice, pakujemo se, i krećemo, preko Sarajeva, nazad za Beograd.

Dobro, nismo se sasvim vratili. Iako je akcija završena, još uvek smo pomalo tamo, među lepim predelima i dobrim ljudima. ■

VELEBITOM

Od sjevera do juga

Velebitski planinarski put spada u najdulje i najljepše transverzale bivše Jugoslavije, a datira još iz 1969. godine i krajem 90-ih godina trasa je silom prilika na nekim dijelovima izmijenjena. **Troje prijatelja** otputilo se u sedmodnevnu avanturu koja je bila mnogo više od planinarskog pohoda...

Tri godine planiranja i iščekivanja, mnogo maštanja i napokon se skupiše tri junaka – Jasmina iz Koprivnice, Jasen iz Virovitice, te ja kao koprivničanac s privremenom zagrebačkom adresom. Prognoza je bila idealna, te smo sredinom lipnja krenuli u pravcu Velebita. U popodnevnom satima ostavili smo auto kod planinarskog doma u mjestu Oltare, te s teškim ruksacima krenuli u pravcu Zavižana na 1.600 m.

Tri sata hoda do planinarskog doma na Zavižanu bila su sasvim dovoljna da se dobroano okupamo u vlastitom znoju, a sparina nije popustila ni sa zalaskom sunca. Okolica doma prepuna izletnika, među njima i poznata lica koja nam žele sretan put, te entuzijasti koji će sutra krenuti na VPP. Nastavili smo znamenitom Premužićevom stazom kroz divlju ljepotu Rožanskih i Hajdučkih kukova do Rossijevog skloništa, a Jasmina i ja usput smo suncu poželjeli „laku noć“ s vrha Gromovača (1.411 m). Premužićeva staza građena je od

1930. do 1933. godine i duga je 57 km, te kao remek djelo planinske arhitekture i zaštićeno dobro spada u najljepše staze Europe.

Noć s puhovima u ubavom skloništu nekako smo preživjeli, a svježe jutro narednog dana izmamilo nas je na nastavak hodnja Premužićevom stazom do doma na Velikom Alanu. Moram istaći

da nismo odoljeli fotografiranju stjenovitih remek djela prirode koja su bjelasila na jutarnjem suncu,

a pogled na more i sjeverni Velebit s kuka Crikvena (1.641 m) bio je pravi jutarnji blagoslov kojeg je planina udijelila. Vruć dan nije mnogo smetao jer smo dobar dio puta bili zaklonjeni krošnjama stabala, no svejedno smo teško disali preznojavajući se u iščekivanju iduće točke. Ta točka bila je vrh Šatorina (1.624 m) na srednjem Velebitu, oblog oblika poput razapetog šatora i najviši u tom dijelu planine. Na skloništu Ograđenica susreli smo prijatelje iz Pakraca koji su markirali staze, a sam završno uspon obilježila je bojazan da ćemo pokisnuti jer tmasti oblaci počeli su ozbiljno „zatvarati“ nebo. Zar već treći put da doživim ovaj vrh u kiši, magli i vjetru?! Ipak ne - padalo je svuda oko nas, vrh je bio pošteđen. Zahvalili smo planini na panorami i osvježeni nježnom kišom krenuli prema domu Kugina kuća, koji je bio pretrpan planinarima koji su iskoristili produljeni vikend.

Ujutro nas je dočekalo zatvoreno nebo, koje je nagoviještalo blag dan i moguću kišu. Vrlo uskoro stara priča - oblaci su nestali, a sunce je pržilo krošnje drveća u nastojanju da dođe do nas dok smo lijepom stazom koračali do skloništa Skorpovac. Nastavak puta obilježila je radost jer zalazimo u najljepši dio srednjeg Velebita - Dabarske kukove. Kiza i Bačić kuk najljepši su u toj skupini, a ovaj potonji je kontrolna točka koju je bio pravi užitek posjetiti. Poput bisera bijeli kamen specifičnog mirisa uživao je u našim

dodirima, kao i mi dok smo prstima hvatali grube oprimke i guštali u svakom pokretu. Pogled - neopisiv!

Divljom i dinamičnom stazom nadimka „Prpana“ spustili smo se do Ravnog Dabra, kontrolne točke u „rupčagi“ iz koje se nakon otiskivanja žiga trebalo izvući. No, sve je lako kad te u domu u „rupčagi“ dočeka nasmiješeni Mile koji te počasti rakijicom i varivom, tako da imamo snage za ponovni uspon po jakom popodnevnom suncu. Kada smo se popeli i pogledali dolje, zadržano smo uzdahnuli pri pogledu na ljepotu „rupčage“, tj. dubine. Zadnje kilometre Premužićke svladali smo u večernjim satima, sami se pozivajući u goste na rakijicu

ukoliko bismo procijenili da bismo mogli biti počašćeni od ljubaznih gorštackih domaćina. Planinarski dom „Vila Velebita“ bio je krcat ljudima među kojima su mnogi bili naši prijatelji, neke ne vidjemo godinama. Čak smo se i tuširali jer dom je vrlo komforan, a domaćica ljubazna - za svaku pohvalu i dakako, preporuku!

Treći naporni dan cilj je bio nejasan - sklonište na Šugarskoj dublubi u kojem smo namjeravali spavati navodno je u vrlo lošem stanju. Nakon sedam sati napornog hoda kroz šumovito Ramino korito i Pasji klanac i izvlačenja na čisti teren uvidjeli smo da je od kontejnera ostao samo kostur, stoga smo nastavili naprijed s alternativnim ciljem da prespavao u ruševnoj vojarni na Panosu, usput posjećujući kontrolnu točku Jelova Ruja koja je od na zahtijevala naporan silazak i još naporniji uspon nazad. Noćenje smo preživjeli, čak se i složili da smo se te noći u jezivoj vojarni najbolje naspavali. Jutarnji pogled kroz prozorske otvore na more okupano izlazećim suncem izmamio je uzdah i usklik „Pa tko to može platiti?“

Peti dan dočekala nas je veoma dinamična staza s mnogo uspona i silazaka, ali teren koji se izmjenjivao (šuma, livade, stijene) začarao nas je svojom ljepotom i nismo mislili na umor. Onaj trenutak kada smo prošli podnožje Debelog kuka i

izašli na Stap zaista je teško opisati. Velebit se ukazao u svoj svojoj ljepoti, ističući svoje različitosti zbog kojih je poseban u regiji. Nakon odmora popeli smo se do ogromne oble stijene zvane Stapina, te nakon toga nastavili na Veliko Rujno. Ovo područje, kao i mnoga na planini, odvajkada je koristilo lokalno stanovništvo primorja za ispašu stoke. Urušeni suhozidi i jezive kućice urušenog krova podsjećale su na težak život nekadašnjih gorštaka, prožet neizvjesnošću i mukotrpnim radom. Crkvice na Velikom Rujnu je posljednja kontrolna točka za danas, inače poznata po masovnim okupljanjima vjernika u određene datume. Iza crkve nalazi se privatni planinarski dom, a omjer cijene i kvalitete ide u korist interesa gostiju. Divni domaćini skuhali su nam i večeru, a naša leđa i ramena izmučena teškim teretom jedva su dočekala meke madrace.

Psihički smo se pripremili za veoma napornu turu koja nas je čekala zadnjeg dana, a obuhvaća uspone na najviše vrhove Velebita i veliku visinsku razliku na dinamičnom

terenu. Mnogi čak i ljeti imaju nesreću da posjete najviši vrh Velebita, a umjesto pogleda na more dočeka ih magla i loše vrijeme. Čudljiva surova planina danas je odlučila dati nam sve najljepše što ima - remek djela koje je priroda desecima tisuća godina stvarala, šarenilo cvijeća, miris kamena i borova, panoramu na plavi Jadran

i Liku s druge strane. U društvu jedne mlade ekipe „dizali“ smo metre sve do najvišeg Vaganskog vrha (1.757 m), gdje smo polijegali na travu i jednostavno se stopili s nebom iznad nas, te planinom pod naši leđima. To je to! Ali ni to nije bilo sve - ruksaci su za to da se nose, pa smo opet uprtili teret na leđa i krenuli u pravcu juga ka

Svetom Brdu (1.751 m), vrhu koji je među planinarima čak omiljeniji od Vaganskog, ne samo zbog panorame već i zbog impozantnog izgleda. Zalazeće sunce upozorilo je da moramo požuriti, te je bučnulo umore taman kada smo utiskivali žig na manjem kamenitom vrhu Vlaški grad (1.383 m). Žig imamo, ali danju svjetlost ne - upalili smo lampice i krenuli kroz mrklu šumu do skloništa Ivine Vodice, gdje smo zbog prenapučenosti prespavali na stolu i podu.

Zadnja noć, tama je nestajala pod naletom žarećeg sunca već u pet ujutro. Vozni red busa primorao nas je da ustanemo rano iako bi vrlo rado spavali do podne, a bol u stopalima podsjećala nas je da danas idemo svojim kućama i noćit ćemo u mekanim krevetima. Još samo četiri sata spuštanja kroz dojmljiv kanjon Velike Paklenice i stižemo na magistralu, tamo su bircuzi, dućan, pekara... Kanjon je pun izletnika i penjača, a mjesto Starigrad već je uvelike ugazilo u turističku sezonu. Golači u kupaćim kostimima čudno su gledali

spodobe u gojzericama, a nama je bilo samo do hladnih piva i sokova kojima ćemo napojiti izmučena tijela i duše. Duše su, zapravo, već dobro napojene, tj. opijene svime onime što je ostalo iza nas. Neobičan osjećaj ispunjenja i ponosa, osjećaj bogatstva, časti i blagoslova. Sjedneš u bus koji juri za Senj i gledaš ogromnu planinu, ne vjerujući da si je pregazio sa

svoje dvije noge. Tako smo mali u odnosu na planinu, ali i tako veliki! Dragi moji prijatelji planinari, dođite na Velebit. Ne zato da se na njega popnete, već da ga osjetite, doživite, stopite se s njime. Primit će vas rado ova planina, a vi ćete se nerado poželjeti od nje rastati. Tako je to u životu planinara, konstantan ciklus iz kojeg ne možemo pobjeći.

MATEJ PERKOV

Južni VELEBIT

Četvoročlana **zagrebačko-beogradska**
ekipa prešla drugu etapu **Velebitskog**
planinarskog puta...

Nakon prolaska Premužičeve staze prošle godine dogovorile smo se da je sledeće, a šta drugo nego južni Velebit. Nažalost, ekipa iz Nemačke nije mogla doći zbog poslovnih obaveza, ali je zato četvoročlana zagrebačko-beogradska ekipa ugovorila poslednju nedelju jula kao termin za prolazak druge etape Velebitskog planinarskog puta. Na njemu nema planinarskih domova, a vodu je moguće naći isključivo u cisternama u blizini planinarskih skloništa. Spakovale smo nešto hrane i vreće za spavanje, pa rano ujutru krećemo iz Zagreba u Gospić i dalje taksijem do Baških Oštarija.

Nalazimo ulaz na markiranu stazu i krećemo odmah jer je

prognoza za veće loša, tako da se na vreme treba domoći skloništa „Ždrilo“. Pratimo dobru markaciju koja nas vodi do vrha Veliki Sadić (1.286 m). Krećemo dalje, ali negde pravimo propust i odlazimo pogrešnim putem. Na sreću, susreli smo dvoje planinara koji nam objašnjavaju da smo dobro zalutale i da imamo još tri sata do „Ždrila“. To je značilo tri sata kašnjenja i kreće trka sa vremenom. Na sat do skloništa nebo se dobro namračilo, počinje da duva vetar, čuje se i grmljavina. Grabimo kroz šumu. Ja sam za to da se sklonimo negde, ali Irena donosi odluku da idemo dalje što se pokazalo kao ispravno. Nakon, čini mi se cele večnosti, ukazuje

nam se sklonište „Ždrilo“ koje je plod entuzijazma arhitekta Ivana Juretića i podrške Hrvatskog planinarskog saveza.

Sklonište je potpuno novo, vrhunski i domaćinski opremljeno, sa led rasvetom i utičnicom koje se napajaju sa solarnog panela. Vrlo brzo svetlo nestaje, a shvatamo da ni vode nema. Otvaramo poklopac cisterne i vidimo da vode ima još sasvim malo, na dnu. Napolju ponovo počinje kiša i jak vetar ali zbog dobre izolacije u skloništu je veoma toplo, a tu je i nemirni podstanar koji je celu noć pretrčavao preko nas.

Ujutru od oluje ni traga i čeka nas pogled na more i obližnju dolinu. Pratimo dobru markaciju i idemo prema Raminom koritu. Sve vreme smo u šumi, staza je vidljiva ali na svako malo ispresecana palim deblima. Hodamo, preskačemo, i to traje i traje.

Stižemo u Šugarsku Dulibu po najvećoj vrućini. To je mala dolina okružena impresivnim stenama koje podsećaju na ljudsko lice i na kojoj se nalazi metalni kontejner, nekadašnje sklonište, koji je sad van upotrebe. Na par minuta, u šumi, nalazi se cisterna sa vodom koja je dobrog kvaliteta. Vreme je lepo i odlučile smo da prenoćimo.

Čim je zašlo sunce uvlačimo se u vreće sa dve jedine brige, a to su promaja i medvedi. Rasprava o tome šta je opasnije nije dugo trajala i mirno smo spavale do jutra. Doručak i pokret prema sledećem cilju, sklonište „Stap“. Krećemo ponovo kroz šumu, a onda izlazak na stazu sa koje se pružaju vidici na more i ostrvo Pag. Stalno se smenjuju šuma i staza sa pogledom na more i stene.

Izlazimo iz šume na makadamski put ali ne idemo njime, već dalje kroz šumu planinarskom stazom. Pri silasku niz strmiji deo dolazi do nezgode, Zdravka se nezgodno okliznula i povredila glavu. Ukazujemo joj prvu pomoć i vidimo duboku posekotinu od udarca o kamen. Na sreću, potpuno je prisebna i nema simptoma koji bi je onemogućili da hoda. Ipak, preventivno, smenjujemo se u nošenju njenog ranca i ubrzano nastavljamo dalje. Staza vodi kroz šumu i stene okružene šikarom. Stalno se smenjuju usponi i spust i polako stižemo u blizinu „Stapa“. Silaz preko ogromnih kamenih ploča i ukazuje nam se sklonište. Cela dolina je omeđena impresivnim stenama, a dominira specifičan kuk Stapina. Zovemo HGSS i predveče stižu mladić i de-

vojka koji našu drugaricu spuštaju da bi dobila lekarsku pomoć. Dosta iscrpljene i pod stresom od proteklog dana upoznajemo u skloništu i dvoje mladih iz Holandije koji su delovali umorniji čak i od nas. Odlazim na pumpu da sipam vodu i poskok mi umalo prelazi u punom gasu preko golih nogu u japankama. Stalno ih srećem, ali ovaj je prevršio svaku meru. Odlazim na spavanje u deo gde je Marta videla škorpije i molim se samo da nema puhova. Čekajući ih, skoro celu noć nisam spavala. Holandjani idu istim putem kao i mi i ujutru svi zajedno skaćemo u pet sati jer nas čeka dug put do skloništa „Struge“.

Uspom kreće stazom koju je isklesala voda, pa dalje kroz šumu sve do odvajanja za Kamenu galeriju. Odlučile smo da odvojimo bar sat vremena da pogledamo tu

izuzetnu kreaciju prirode, krašku tvorevinu raznih oblika koja je pravi prirodni lavirint. Rančeve smo ostavile na ulazu i ostalo nam je samo da se divimo ovom remek delu prirode. Nastavljamo dalje kroz šumu i uskoro dolazimo do prvih tragova civilizacije u Račabuši. Irena i Marta me zovu da se okrenem i pokazuju mi kuk Stapa u daljini. Ne mogu da verujem da smo za samo par sati prešle tu razdaljinu.

Nastavljamo dalje prema visoravni Malo Rujno. Nije previše sunčano, tako da imamo sreće. Dolazimo do Velikog Rujna, sad je potuno je ravno, vidimo i neke kuće, i javlja se onaj dobro poznat osećaj - „ima li ovome kraja“. Nekada je tu bio glečer, a sad je i mesto za hodočašće jer je tu poznato svetište Majke Božije ili Velike Gospe. Mnoge su kuće

potpuno nove ili obnovljene, a tu je i crkva koja je bila naše odredište za odmor i nove zalihe vode. Stižu i Holandjani, a dok smo ručali u dvorištu crkve nad Velebitom su kuljali crni oblaci. U dvorištu se čuva i pečat na kojemu stoji „Velebitski planinarski put Veliko Rujno - 900 metara“. Kreće montiranje rančeva za kišu, dilema oko jakne i kabanice, smeјemo se i raspravljamo, a Holandjani potpuno ravnodušni prema nevremenu odlaze. Ulazimo u šumu i tu je već prva pauza branje jagoda. Vide se tragovi požara koji su uništili dobar deo šume. Staza ide kroz borovu šumu i nakog nekog vremena dolazimo na vidikovac sa pogledom na celu visoravan. Sledi uspon do Buljme i to stazom koja podseća na Premužićevu. Vreme se sad opet kviri počinje jak vetar, magla i stižemo do skloništa „Stru-

ge“. Sklonište je odlično, vidi se da se redovno održava, a Holandjani su već stigli. Večeraemo i pravimo plan za sutra. Ujutru rano idemo na Vaganski vrh (1.757 m), a posle toga prema Paklenici.

Tokom noći kreće ponovo vetar i kiša i sutradan shvatamo da ćemo morati promeniti plan i da će Vaganski vrh pričekati do sledeće godine. Krećemo ka Paklenici. Opet šuma i stene, a u daljini razaznajem dobro poznati klanac. Stižemo do Borisovog doma, i sada uređenom stazom stižemo u Paklenicu. Naravno pravac kod Dinka na skušu, a nakon toga u Seline. Sledeći dan gledamo Velebit prekriven oblacima sa plaže i pravimo planove za sledeću godinu.

Pune smo utisaka, doživele smo Velebit u svoj njegovoj lepoti i čudi. Velike vrućine, kišu, vetar,

maglu, poskoke... Po ko zna koji put vidim da mogu i kad mislim da ne mogu, a Velebit sam prošla u društvu koje bi svako pozeleo za ozbiljan odlazak u brdo. Cela staza koju smo prošle je dobro markirana, satnice nam baš nisu bile jasne, a žalili su se i Holandjani da su malo nerealne, uvek nam

je trebalo malo više koliko god smo žurili. Skloništa su odlična, dobro se održavaju, a dok ovo pišem počinje i uređenje Šugarske Dulibe. Sledeće godine čeka nas Vaganski vrh, nadam se u punom sastavu.

DANIJELA BABOVIĆ
KES „ARMADILLO“

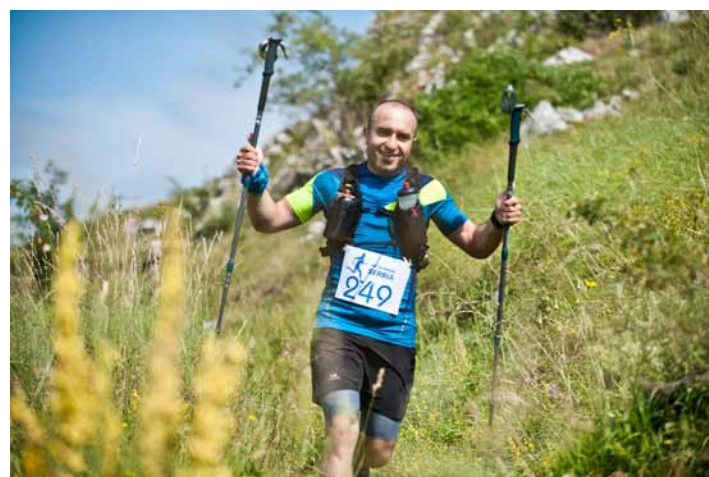

LUŽNIČKI MEGDAN

Nebesko trčanje
po bespuću
jugoistočne Srbije

Ista pravila, dobro poznat predeo, stari znalci, ali i sasvim novi prijatelji... **Srpska skajraning asocijacija** uz podršku **TO Opštine Babušnica** ponovo nas vodi u neverovatnu avanturu...

Netaknuti i napušteni delovi jugoistoka Srbije su idealni za ljubitelje sportova u prirodi. To potvrđuje četvrti Lužnički megdan, koji je po prvi put pripremljen za ljubitelje planinskog trčanja u letnjem periodu.

Do sad ste ga pamtili po jedinoj zimskoj avanturističkoj trci na turno skijama u Srbiji, od sad u drugom ruhu ostavio je bez daha oko 100 takmičara iz pet zemalja.

U subotu, 15. jula trka je počela u 7,30 iz Zvonačke banje (kanjon Cedilka). Startovali su ultramaratonci na 65 km i prva štafeta. Njih je čekala

izmena na 37 km u selu Preseka. Ukupan uspon na stazi prelazi 3.000m što govori o težini. Sama trka se bodovala za najveću i najatraktivniju trku sveta - Ultra trail Mont Blanc.

Srpska skajraning asocijacija uz podršku Turističke organizacije Opštine Babušnica ozbiljno je spremila staze, trimeri se nisu gasili, kao i testere. Prokrčeni su stari karavanski i granični putevi između Bugarske i Srbije. Takmičari su prošli pored najlepših i najviših vrhova te regije - Asenov kale, Vetren, Ruj, Crni vrh, Golemi stol. Na sreću učesnika i organizatora tropski talas je prošao i vreme je bilo prijatno,

pogotovo u gornjim delovima staze.

U konkurenciji timova - štafeta, prvi na cilj stiže tim „Garmin Srbija“ za 6 sati 18 minuta (Dušan Bazić, planinski trkač sa Kopaonika; Vladimir Savić poznati triatlonac iz Pančeva), u mix konkurenciji pobjedu odnosi tim „BB show“ (Biljana Bursać iz Beograda; Bojan Đaćić iz Beograda) sa vremenom 7 sati 41 minut. U individualnoj konkurenciji, kod ultraša na 65 km prvi stiže trkač iz Beograda Bojan Dulejan za 7 sati 50 minuta. Zanimljiva je statistika: samo su pobjedničke štafete imale bolje vreme od Dulejana, ostali timovi su bili sporiji. Drugoplasirani je

Ratko Maksimović sa vremenom 8 sati 10 minuta a samo 5 minuta iza njega stiže mladi Pančevac Miloš Milanović, naš poznati i uspešni plivač. Kod dama prva na cilj stiže Mateja Blažević iz Hrvatske sa vremenom 8 sati 35 minuta, Nevena Rajković iz Kruševca stiže na cilj sa 24 minuta zaostatka za Matejom a Nela Lazarević iz Niša stiže kao trećeplasirana na cilj u centru Babušnice za 11 h od starta.

Promovišući ruralne, siromašne i zaboravljene predele Srbije, oživljavamo planinska sela i dajemo nadu ljudima. Lužnički megdan je 22 trka asoci-

jacije od nastanka Lige i po prvi put se desilo da porodice i deca, čitava sela dočekuju takmičare aplauzom, trčanjem oko njih. Iznosili su se domaći sokovi, hrana i ostale đakonije. Atmosfera kakva se retko viđa kod nas, gde lokalno stanovništvo ima svest koliko velike manifestacije znače za njihov kraj. Skyrunning asocijacija Srbije se zahvaljuje svima koji su učestvovali i pomogli u organizaciji ovog događaja, posebno Turističkoj organizaciji Babušnice, Marnik run-u i volonterima!

MARKO NIKOLIĆ
WWW.SKYRUNNING-SERBIA.COM
WWW.ULTRAKLEKA.COM

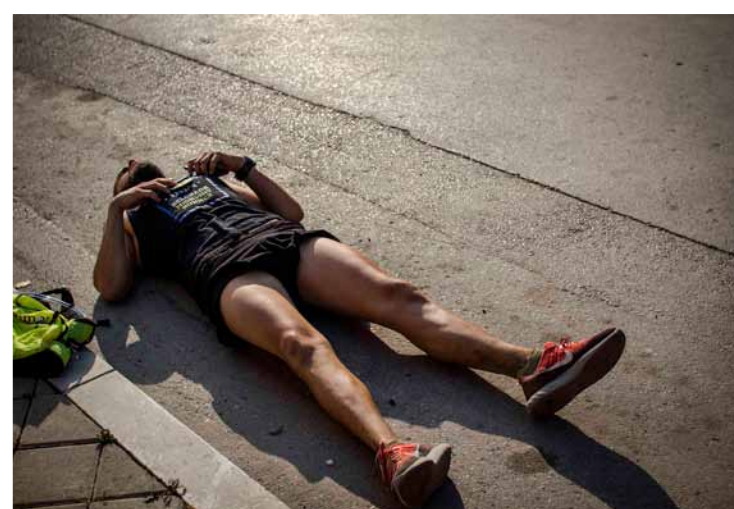

PHOTO: MILAN KOPČOK, MILOŠ MILENKOVIĆ

PATIKE

MARKET

ŽENSKÉ PATIKE za planinsko trčanje kolekcija 2017.

*Izbor najboljih ženskih
patika za planinsko trčanje
iz najnovije kolekcije*

PATIKE ZA TRČANJE

ŽENSKE

Inov-8 Roclite 305 GTX

Okvirna cena: 120 €

Dobre osobine: Vodootporne, don sa dobrim trenjem, brzo se suše, lagane, udobna unutrašnjost patika.

Loše osobine: Krute, nestabilne na prezahtevnim tehničkim terenima, uskog kalupa.

Opis: Najbolje za avanturu u prirodi i za nepredvidive i raznovrsne terene.

Tip patika: Klasične

Težina: 290 g

Pad od pete ka prstima: 8 mm

Materijal/gornji deo: Sintetička mreža, ojačanje kod palca

Materijal/unutrašnjost: Power Flow

Materijal/đon: TRI-C STICKY

Raspoložive veličine: 36 - 43

Altra Lone Peak 3

Okvirna cena: 62 €

Dobre osobine: Široki prostor za prste, velika stabilnost, bez nagiba, niskopofilne, izdržljive.

Loše osobine: Bez velike zaštite za stopala, nisu za ljude koji trče na petama.

Opis: Najbolji izbor za ljude sa širim stopalima.

Tip patika: Niskopofilne bez nagiba

Težina: 282 g

Pad od pete ka prstima: 0 mm

Materijal/gornji deo: Brzo sušeci mrežasti materijal

Materijal/unutrašnjost: A-Bound tehnologija

Materijal/đon: Trail kramponi, guma

Raspoložive veličine: 35,5 - 43

Saucony Peregrine 7

Okvirna cena: 105 €

Dobre osobine: Svestrane, udobne unutrašnjosti, niskopofilne, brzo se suše, nisu skupe

Loše osobine: Upijaju dosta vlagu, kalup je pola boja manji

Opis: Imaju dobre performanse i za planinarsko trčanje i za trčanje po ravnim uređenim stazama.

Tip patika: Niskopofilne

Težina: 265 g

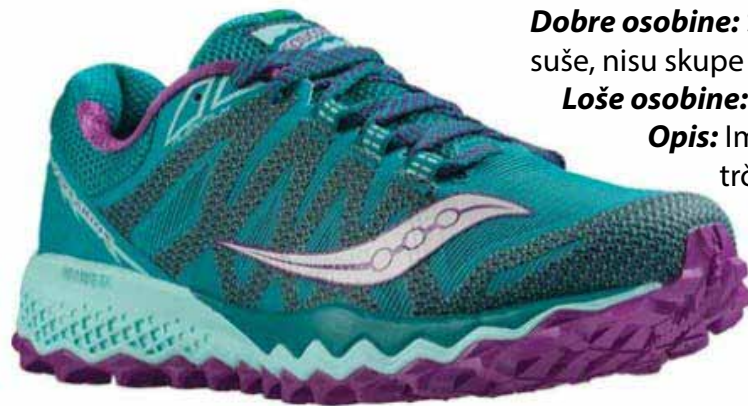
Pad od pete ka prstima: 4 mm

Materijal/gornji deo: Sintetika

Materijal/unutrašnjost: Everun

Materijal/đon: Guma

Raspoložive veličine: 35,5 - 44,5

Nike Air Zoom Terra Kiger 4

Okvirna cena: 98 €

Dobre osobine: Lagane, brzo se suše, udobne.

Loše osobine: Mrežast materijal propušta nečistoću, nema uložak za kamenite terene (rock plate).

Opis: Lagane terenske patike za postizanje maksimalne brzine.

Tip patika: Niskopofilne

Težina: 243 g

Pad od pete ka prstima: 4 mm

Materijal/gornji deo: Flymesh, TPU zaštita za prste

Materijal/unutrašnjost: Phylon molded, Zoom Air units

Materijal/đon: Guma

Raspoložive veličine: 35,5 - 43

Salomon Speedcross 4

Okvirna cena: 75 €

Dobre osobine: Imaju dobro trenje, aerodinamične, od veoma čvrstog mrežastog materijala, dobrog dizajna.

Loše osobine: Nema uložak za kamenite terene (rock plate), slabija bočna stabilnost, nije za široko stopalo.

Opis: Specijalizovane patike za planinsko trčanje koje će zadovoljiti vaše potrebe na većini terena.

Tip patika: Klasične

Težina: 285 g

Pad od pete ka prstima: 10 mm

Materijal/gornji deo: Anti-debris mreža

Materijal/unutrašnjost: EVA kalup

Materijal/đon: Kontra-grip guma

Raspoložive veličine: 36,5 - 43

La Sportiva Bushido

Okvirna cena: 57 €

Dobre osobine: Velika stabilnost, udobne, niskopofilne, imaju odlično trenje, lako se suše.

Loše osobine: Teške, nedostatak bolje zaštite stopala, don se troši brzo na tvrdim terenima.

Opis: Imaju dobar balans između trenja koje pružaju, stabilnosti i osjetljivosti upakovane i u solidne niskopofilne patike.

Tip patika: Niskopofilne

Težina: 305 g

Pad od pete ka prstima: 6 mm

Materijal/gornji deo: AirMesh/Thermal adhesive microfiber/High frequency welded ripstop

Materijal/unutrašnjost: 1,5mm kompresovana EVA

Materijal/đon: Dual-Density FriXion XT V-Groove

Raspoložive veličine: 36 - 43

PATIKE ZA TRČANJE

HOKA ONE ONE Challenger ATR 3

Okvirna cena: 100 €

Dobre osobine: Neverovatno udobne, stabilne, nisu skupe, veoma lagane, brzo se suše.

Loše osobine: Manje stabilne za zahtevnim tehničkim terenima, dosta upijaju vlagu.

Opis: Jedne od najudobnijih i najstabljenijih patika na tržištu.

Tip patika: Niskopofilne

Težina: 250 g

Pad od pete ka prstima: 5 mm

Materijal/gornji deo: Sintetika

Materijal/unutrašnjost: EVA

Materijal/đon: Guma

Raspoložive veličine: 35,5 - 43

Brooks Cascadia 12

Okvirna cena: 85 €

Dobre osobine: Svestrane, dosta mesta za prste, odlična zaštita stopala, veoma izdržljive.

Loše osobine: Teške, nisu dobra za vlažno vreme.

Opis: Klasične, veoma udobne planinarske patike za duge staze.

Tip patika: Klasične

Težina: 320 g

Pad od pete ka prstima: 10 mm

Materijal/gornji deo: Mrežast materijal

Materijal/unutrašnjost:

BIOMOGO DNA

Cushioning

Materijal/đon: Carbon/blown guma

Raspoložive veličine: 35,5 - 44,5

New Balance Leadville Trail v3

Okvirna cena: 80 €

Dobre osobine: Lagane, brzo se suše, vodootporne,

stabilne, imaju dosta mesta za prste, svestrane i fleksibilne.

Loše osobine: Nema uložak za kamenite terene, manjak zaštite za stopala

Opis: Odlične za manje zahtevne tehničke terene.

Tip patika: Klasične

Težina: 280 g

Pad od pete ka prstima: 8 mm

Materijal/gornji deo: Mrežast dišući materijal

Materijal/unutrašnjost: REVLite pena

Materijal/đon: Vibram

Raspoložive veličine: 35,5 - 44,5

Merrell Agility Peak Flex

Okvirna cena: 90 €

Dobre osobine: Fleksibilna unutrašnjost, čvrste i stabilne patike sa odličnom zaštitom za stopala.

Loše osobine: Nema uložak za kamenite terene

Opis: Neverovatno udobne sa veoma dobrom zaštitom za stopala idelane za duge staze.

Tip patika: Niskopofilne

Težina: 298 g

Pad od pete ka prstima: 6 mm

Materijal/gornji deo: Tkanina/mreža, TPU

Materijal/unutrašnjost: EVA

Materijal/đon: Guma

Raspoložive veličine: 35,5 - 44

Salming Elements

Okvirna cena: 102 €

Dobre osobine: Fleksibilna unutrašnjost, veoma stabilne, lagane, niskopofilne.

Loše osobine: Manjak zaštite za stopala, skupe, sporo se suše.

Opis: Jedna od najlaganijih patika za planinsko trčanje na tržištu.

Tip patika: Niskopofilne

Težina: 245 g

Pad od pete ka prstima: 4 mm

Materijal/gornji deo: Mrežast dišući materijal

Materijal/unutrašnjost: RunLite

Materijal/đon: Traction Outsole Control 66 guma

Raspoložive veličine: 36 - 42,5

Saucony Xodus ISO 2

Okvirna cena: 112 €

Dobre osobine: Sa dobrim trenjem, brzo se suše, zaštita od upadanja prljavštine.

Loše osobine: Pomalo krute

Opis: Ove niskopofilne patike pružaju solidnu zaštitu na manje zahtevnim tehničkim terenima, a u svim vremenskim uslovima.

Tip patika: Niskopofilne

Težina: 292 g

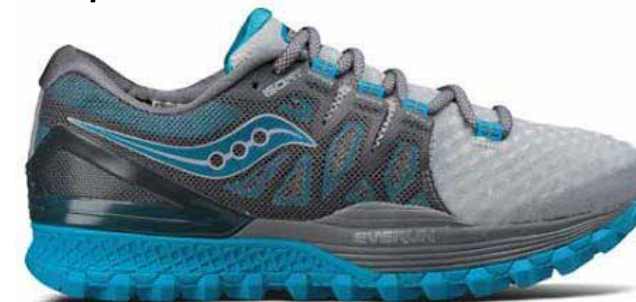
Pad od pete ka prstima: 4 mm

Materijal/gornji deo: ISOFIT, Internal Gusset

Materijal/unutrašnjost: Everrun

Materijal/đon: Super-tacky PWRTRAC gume

Raspoložive veličine: 35,5 - 44,5

ASICS Gel-Kahana 8

Okvirna cena: 70 €

Dobre osobine: Nisu skupe, imaju dosta mesta za prste, imaju dobru zaštitu stopala, izdržljive su.

Loše osobine: Imaju slabije trenje na neravnim terenima, nemaju uložak za kamene terene, teške su.

Opis: Odlične su za rekreativce koji traže jeftine, a solidne patike za terensko trčanje.

Tip patika: Klasične

Težina: 315 g

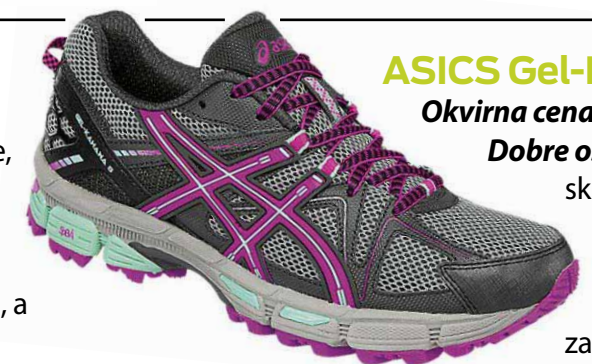
Pad od pete ka prstima: 10 mm

Materijal/gornji deo: Mrežast dišući materijal

Materijal/unutrašnjost: Dual Density Duomax Midsole, SPEVA materijal

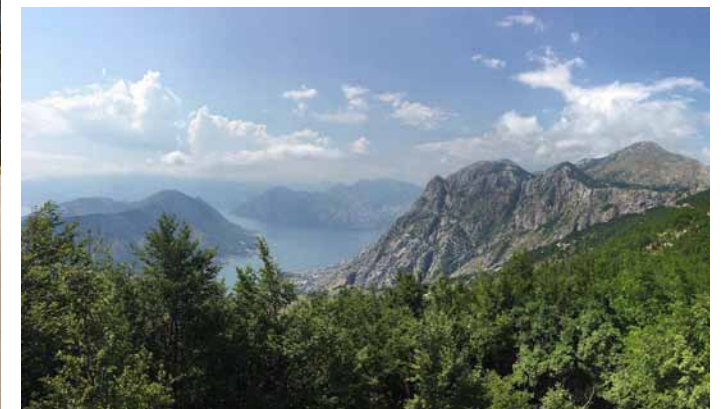
Materijal/đon: Guma, kontragrip

Raspoložive veličine: 36,5 - 44,5

LOVČEN

*Trijatlonci i planinari iz **Požarevca (Srbija)** pedalirali su bajkovitim predelima **Crne Gore**. Priča dolazi iz pera **Ane Stojanović**...*

Nacionalni park „Lovćen“ nalazi se u jugozapadnom delu Crne Gore i uzdiže se sa obala Jadranskog mora, čineći zaleđe drevnom primorskom gradu Kotoru. Nalazeći se na granici mora i kopna, planina Lovćen, trpi uticaje oba klimatska tipa. Dva najviša vrha planine su Štirovnik (1.749 m) i Jezerski vrh (1.657 m). Na Jezerskom vrhu, nalazi se Njegošev mauzolej, posvećen Petru II Petroviću

Njegošu. Podignut je po zamisli vajara Ivana Meštrovića, na mestu prethodno srušene Njegoševe zavetne crkve.

Par mojih prijatelja iz Triatlona kluba „Požarevac“ i ja došli smo u junu bajkovima u Crnu Goru, gde smo skoro svakodnevno vozili duž crnogorskog i hrvatskog primorja. Na tim vožnjama sam imala idealnu priliku da sagledam skoro svaki detalj Orjena i Lovćena

i ne bih mogla da se odlučim koja od te dve planine me je više zadivila. Orjen je lep zbog svog izrazito glaciokarstnog karaktera, što je matični supstrat veoma čistog krečnjaka. Zbog snažne glacijacije duž Orjena se uzdižu ogromni stenoviti blokovi za koje nisam baš mogla da procenim kolike su dužine/visine, ali sam sigurna da su idealni za penjače. Sa druge strane, Lovćen ima neki drugi tip lepote, a to

je ta gorostasnost, brojne vrtače i uvale, kao i svojevrsan arhitektonski relikv, vredan pažnje – čuvene lovćenske serpentine.

U Crnoj Gori smo bili smešteni u Žvinjama, u blizini Igala. Do ovog sela vode vijugave serpentine u dužini od tri kilometra. Iz tog mesta smo danima obilazili primorske predele i gradove kao što su Dubrovnik, Molunat, Kotor, Tivat, Perast... Mateja Marković, moj dugogodišnji prijatelj i trener, odnosno predesednik Triatlon kluba, ponudio mi je opciju da od Žvinja izvozimo bajkove do Lovćena, odnosno Jezerskog vrha i mauzoleja. To je zvučalo baš teško u mojim ušima, ali danima, gledajući iz Igala tog diva i njegova predivna dva vrha, želja za tom idejom je rasla. Ovaj put je bio potpuno neplaniran, a ja sam par nedelja pre toga na instagram profilu našeg „ironman“ triatlonca Vladimira Savića, videla fotografiju mauzoleja i komentar da je do njega stigao

bajkom, u sklopu svog triatlon treninga. Nisam ni sumnjala da i mene „za koji dan“ čeka slična avantura.

Od Žvinja do izlaza na Jezerski vrh ima oko 100 kilometara. Od tačke mora, odnosno od nulte tačke nadmorske visine do 1.660 mnv, treba preći dužinu od oko 30 kilometara uspona. Toga sam se i najviše pribojavala. Kako ću izgurati tih 30 kilometara, nakon izvoženih 70-ak. Međutim, ispostavilo se da je to za mene, planinara, u stvari bio i najbolji deo. I ne bi mi sigurno bilo drago da sam se u Srbiju vratila, a da nisam popela neku od prelepe dve planine. Divila sam se serpentinama do vrha. Divila sam se pogledu na Boku. Te slike su zaista nestvarne i ostaju urezane u sećanju. Upravo ti prizori su mi i dali snagu. Mislim da sam se do vrha dovukla isključivo zahvaljujući endorfinu.

Nakon kraće pauze kod mauzoleja, usledila je još jedna lepa avantura, a to je ono što te uvek sačeka nakon teške uzbrdice, a to je nizbrdica. Let niz serpentine i mnogo adrenalina. Kada smo se spustili u Kotor, najpre smo otišli do supermarketa da se „nalijemo“ sokom, s obzirom da na Lovćenu nema izvora vode. Da budem iskrena, ne znam da li sam bila srećnija što pijem taj sok ili što smo uspeli da realizujemo svoju akciju, ili možda zbog toga što ispred sebe vidim Orjen obasjan narandžastom svetlošću koju baca daleka usijana zvezda. Sada treba odvoziti do Žvinja, a ni to nam posle svega nije bilo teško. I dalje je strujao hormon sreće našim venama i činio pedaliranje lakšim...

**ANA STOJANOVIĆ,
PK „YUKAN“,
POŽAREVAC**

Spasioci u akciji

Obezbeđivanje planinara i edukacija spasilaca

Članovi GSS Srbije obezbeđivali učesnike više akcija i prisustvovali radionici „Upravljanje pretragama pomoću GIS platforme“...

REDOVNA SKUPŠTINA GSS-A

Održana redovna skupština Gorske službe spasavanja na Rajcu Prvog dana jula spasioci Gorske službe spasavanja Srbije su održali zvaničnu skupštinu na planini Rajac. Spasioci su tokom vikenda održali i vežbalište iz primene prve pomoći kao i osnove tehničkog spasavanja. U odličnim vremenskim prilikama i prelepom planinskom okruženju na planini Rajac, uspešno je održana još jedna u nizu redovna skupština, tokom koje spasioci diskutuju i donose

odluke o budućim planovima kao i unapređenju Gorske službe spasavanja.

GORSKA SLUŽBA SPASAVANJA NA DANIMA PLANINARA „PRIBOJSKA BANJA 2017.“

U organizaciji ŽKP „Ljeskovac“, 1. jula održana je akcija Dani planinara. U isto vreme pored ove akcije održano je i takmičenje Treking lige. Spasioci Gorske službe spasavanja su ispratili obe akcije i bili u pripravnosti u slučaju potrebe za intervencijama.

U 8,30 počela je treking liga i takmičenje se održavalo na tri staze: mala staza 12 km, srednja staza 24 km i velika staza 36 km. Uz ovo takmičenje, održale su se i dve pešačke ture, jedna tura je činila stazu dužine 12 km i druga, staza dužine 20 km. Staze su se preklapale sa stazama na kojima se održavala i treking liga.

U nedelju, 2. jula održana je pešačka tura u dužini od 14 km, kojom je okončano još jedno druženje

planinara. Gorska služba spasavanja Srbije je na ovoj akciji imala tri intervencije lakše prirode.

Sve pohvale organizatorima na organizaciji same akcije i na obeležavanju pešačkih staza.

SPASILAČKO OBEZBEĐIVANJE „DRINSKE REGATE“

Spasioci Gorske službe spasavanja Srbije brinuli su o bezbednosti učesnika 24. „Drinske regate“. Ova manifestacija, koja je po rečima organizatora, okupila rekordnih 1.500 plovila sa 20.000 učesnika, održana je 22. jula na potezu od brane Perućac do cilja u Rogačici.

Spasioci GSS Srbije, licencirani po Rescue 3 International standardu, su, uz pripadnike policije, žandarmerije, Sektora za vanredne situacije, Rusko-srpskog humanitarnog centra i Hitne pomoći brinuli o bezbednosti učesnika ovogodišnje regate. Spasioci su bili raspoređeni u sedam ekipa, a njihovim radom

VAŽNO!

Za pomoć na skijaškoj stazi, ili u bilo kojoj situaciji vezanoj za kretanje, boravak i opasnosti u planini, obratite se spasiocima Gorske službe spasavanja Srbije:

Kopaonik: 063/466-466

Stara planina: 063/466-461

Zlatibor: 063/466-467

Divčibare: 063/466-427

Navedite tačnu lokaciju i opišite o kakvoj se nesreći radi. Pomoć dolazi, sačekajte!

koordinirao je mobilni štab.

Tokom ove manifestacije, nije bilo potrebe za intervencijom pripadnika GSS Srbije.

ODRŽAN TRENING SPELEO-AKCIJE NA MIROČU

U periodu od 23. do 25. juna, spasioci Gorske službe spasavanja Srbije su izveli trening speleo-akciju na planini Miroču.

Tokom dva dana spasioci su obišli dva objekta Buronov ponor, kao i jamu Face Šora.

U Buronovom ponoru meren je nivo ugljen-dioksida prilikom silaska. Na nekim mestima gde je slabiji protok vazduha zabeležena je povišena koncentracija ovog gasa. U donjim delovima objekta kanali i dvorane su veći i ima prokapnih voda i kanala, pa je i koncentracija CO2 uglavnom u granicama normale.

Na mestima gde je zabeležena povišena koncentracija i fizički simptomi su se mogli osetiti (plitak dah, brzo umaranje) pa se na tim mestima ekipa nije duže zadržavala. Svakoj ekipi koja bude planirala odlazak u ovaj objekat preporučujemo obavezno nošenje aparata za merenje koncentracije CO₂.

Cilj akcije bio je uvežbavanje tehnika opremanja/rasporemanja objekata kao i sticanja rutine i samostalnosti u kretanju kroz speleološke objekte. Cilj akcije je ispunjen, a napredak u odnosu na prošlu godinu je evidentan kod svih spasioca Gorske službe spasavanja.

ODRŽANA 10. RADIONICA „CIPRAS” PROJEKTA

Radionica u Sremskoj Kamenici nastavak je prethodne, održane u Vinkovcima u maju, na temu „Upravljanje pretragama pomoću GIS platforme”. Polaznici julske radionice, njih 18, imali su priliku da utvrde prethodno stečena znanja i razmene iskustva.

Slobodno vreme učesnici su iskoristili za šetnju Novim Sadom i obroncima Fruške gore. ■

KANJONING AVGUST 2017.

KES „Armadillo” organizuje u periodu od 4. do 25. avgusta obilazak kanjona Srbije i Crne Gore. Doživite na najbolji način lepote kanjona Dubrašnice, Tribuće, Nevidia, Bogutovačkog potoka.

5. i 6. avgust
kanjon Tribuće
i Dubrašnice

12. avgust
kanjon Nevidio

13. avgust
kanjon
Bogutovački potok

Informacije na telefon: +381(0)63/84-11-878

E-mail: armadillosport@yahoo.com

Kakav si kod kuće - - takav si i ovde

Članovi **PSD „Kopaonik“** i **ribolovci iz Resnika** u okviru projekta **„Čisto i bistro“** očistili jezero **Pariguz...**

I maju li samo planinari ekološku svest? I da li je uopšte i oni imaju? Jeste li znali da u Beogradu i okolini ima čak jedanaest jezera? Neka od njih su vam i više nego poznata: Ada Ciganlija, Ada Safari, Topčidersko jezero... Ali da li ste čuli za Markovačko jezero, Duboki potok ili Pariguz? Svoje neobično ime veštačko jezero Pariguz duguje, po jednoj legendi, blatu koje se nalazilo na mestu gde je podignuta akumulacija, a za koje se verovalo da je lekovito i da leči šuljeve. Po drugom predanju, na mestu današnjeg jezera u Prvom srpskom ustanku Srbi su napravili zasedu Turcima, sasuvši im prilično sačme u stražnjice, pa otuda i takvo ime za dolinu koja se nalazila na mestu današnjeg jezera.

Udaljeno 17 km od centra grada, 6 km od autoputa E-70, i samo 1 km od buduće obilaznice oko Beograda, jezero Pariguz nalazi se na samom obodu naselja Resnik. Nastalo je izgradnjom brane krajem osamdesetih godina 20. veka, kako bi se lakše kontrolisale prolećne poplave. Do jezera se može doći iz pravca Bujanj potoka, starim kružnim putem, ali i iz centra grada, pored manastira Rakovica. I upravo je ova druga ruta bila naša.

U cilju čišćenja ovog šarmantnog malog jezera, okupili smo se 20. maja u 8 sati ujutro na početnoj

stanici autobusa 47, iznad Slavije, koji vodi do Resnika. Iako je akcija bila najavljena, u saradnji sa Opštinom Rakovica, Mesnom zajednicom „Resnik“ i lokalnim ribarima, više od mesec dana unapred, iako je vest objavljena na društvenim mrežama i našem blogu, a planinari i zainteresovani građani obavesteni mejlom i telefonom – na akciji se pojavilo samo nas desetero, osam planinara iz PSD „Kopaonik“ (koji je u okviru projekta „Čisto i Bistro“ i organizovao akciju) i dva ribara iz Resnika, naši domaćini. Iako nam je, dok smo ugovarali akciju, bio obećan čamac – kako bismo lakše, iz vode, pokupili plastične flaše i kese koje plivaju na površini jezera – on ipak nije bio „isporučen“. Uspeli smo, međutim, da organizujemo najvažnije: Opština Rakovica nam je i ovog puta obezbedila besplatne kese i rukavice, ribari su poneli grabulje, bez kojih posao ne bi bio moguć (jer smo njima sa obale izvlačili đubre iz vode), i svojim privatnim vozilima odneli sakupljeno đubre do kontejnera – a bilo ga je i više nego što smo mogli da pretpostavimo!

Ako izuzmemo „sitnice“ koje usporavaju, otežavaju i stalno, nažalost, prate svaku akciju, sve ostalo nas je poslužilo: vreme je bilo izvrsno, raspoloženje učesnika više nego odlično. Akciju smo započeli na nasipu, gde smo iz vode izvukli deset velikih kesa svakojakog

đubreta: plastične flaše, kofe i kese, upaljače, automobilske gume, ribarski najlon, staklene flaše i druge ambalaže. Od nasipa smo levom obalom napredovali ka drugom kraju jezera, gde su pecaroši, neuznemireni i nezainteresovani našom akcijom, uživali u danu na svoj način, bez namere da nam se pridruže u čišćenju jezera na kojem najviše (gotovo i jedino) borave. Bilo je, međutim, i onih koji su pozdrazili našu akciju i skromno doprineli bodrenjem. Do polovine dana, koliko nam je trebalo da akciju privedemo kraju, sakupili smo ukupno 43 kese đubreta (ceo jedan kamion!). Zadivljujuća i poražavajuća cifra. Zadivljujuća – kad pomislimo da je samo nas desetero za pola dana uspelo da sakupi toliko đubreta i očisti jezero. Porazavajuća – što je toliko đubreta izvađeno iz jezera, koje bi trebalo da je čisto, u najmanju ruku, kao i Ada Ciganlija.

Premoreni, ali i prezadovoljni uspešno izvedenom akcijom, posluženi smo izvrsnim domaćim pasuljem i pićem u Udruženju ribolovaca. Kako smo ugovorili postavljanje kanti duž cele obale jezera, naši ljubazni domaćini, ribari, ponudili su se da sami jednom nedeljno bacaju smeće, pošto kontejner još uvek ne može da bude postavljen u blizini jezera, jer vozilo gradske čistoće uskom ulicom ne može da dođe do

jezera. O postavljanju kanti ćemo vas obavestiti kad za to dođe vreme, za otprilike dve nedelje, kako je planirano.

Zahvaljujemo se organizatorima i svim učesnicima ove akcije!

Priroda ne može da se očuva sama. Pomožimo joj da nas preživi, jer ako nje nestane – nestaćemo i mi.

TAMARA LUJAK

Sačuvajmo jesetre - blago reke Dunav

Sedam organizacija iz šest zemalja udružilo se u projektu „Život za dunavske jesetre“ kako bi bolje zaštitile ovu grupu riba...

Jesetre spadaju u najugroženije vrste riba na svetu, sa svega nekoliko preostalih prirodnih staništa koja im pružaju odgovarajuće uslove za opstanak. U Evropskoj uniji, jedini region gde se i dalje nalazi održiva prirodna populacija jesetri nalazi se nizvodno od hidroelektrane „Đerdap 2“ i u severo-zapadnom delu Crnog mora.

- Razlozi za smanjenje populacija jesetri su složeni, ali su najvažniji – izgradnja brana i presecanje migratornog puta, ilegalni ribolov, trgovina mesom i kavijarom – vezani sa nedostatkom informacija i svesti o ugroženosti ove grupe riba. Dunav je jedno od poslednjih utočišta ovih riba u čitavom svetu i jesetre su prioritet rada WWF-a – izjavila je Vesna Maksimović, koordinatorka WWF projekta.

Sedam organizacija iz šest zemalja udružilo se u projektu „Život za dunavske jesetre“ kako bi bolje zaštitile ovu grupu riba. U okviru projekta će biti uspostavljena saradnja sa ribarima i lokalnim zajednicama, institucijama odgovornim za sprovođenje zakona, te učesnicima u lancu

trgovine kavijarom i mesom jesetri.

WWF u okviru proslave Dana Dunava, 29. juna u prahovskoj OŠ „Pavle Ilić Veljko“, učenicima i građanima predstavljen je projekat „Život za dunavske jesetre“ i prikazani su filmovi „Spasavanje gospodara Dunava“ i „Tajanstveni džinovi Dunava“. Najmlađi posetioci imaju priliku da zajedno igraju igricu „Spasi jesetru“ i da na zanimljiv način uče o ovim izuzetnim ribama, značaju reka i mogućnostima da ih sačuvamo.

Međunarodna komisija za zaštitu reke Dunav (ICPDR - International Commission for the Protection of the Danube River) pokrenula je Dan Dunava koji se od 2004. godine, svakog 29. juna, proslavlja u svih 14 zemalja potpisnica Međunarodne konvencije o zaštiti Dunava.

Kontakt info

Dodatne informacije potražite na sledećim adresama:

www.panda.org/Serbia FB: i www.facebook.com/WWFSerbia

TW: twitter.com/WWFinSerbia

WWF Dunavsko-karpatški program u Srbiji:

www.panda.org/serbia

www.wwf.rs

U Kanjonu Tijesno kod Banjaluke ove godine održava se treći po redu „**Drill&Chill**“ penjački i highline festival od **7. do 17. septembra**. Festival okuplja boltere, penjače i highline-re iz čitavog sveta na jedanaest dana rada i uživanja.

Kako je to izgledalo prošle godine možete videti na ovom **LINKU** a sve informacije o ovogodišnjem izdanju festivala, kao i registracionu formu možete naći na našem **sajtu** ili **FB stranici**.

OČEKUJEMO VAS!
„BOLTING WITH LOVE“
DRILL & CHILL 2017.

Put u divljinu: 9 saveta za obilazak Altajskog kraja

Putovanje u zemlju nestvarnih
predela. Pišu **Kira Kalinjina i**
Julija Šandurenko...

Specijalni projekat
RUSKA REČ

Ovde možete splavariti, planinariti, spavati u tradicionalnim jurtama... Evo nekoliko korisnih saveta i uputstava ukoliko rešite da posetite ovaj deo sveta...

Uprkos udaljenosti Altajskog kraja od popularnijih turističkih gradova Rusije, ovde dolaze mnogi stranci. Planine, jezera, šume i pustinje Republike Altaj i Altajskog kraja su spektakularno odredište. Ovde, na granici sa Mongolijom i Kazahstanom, naći ćete mnoge šamanske relikvije i prastare izrezbarene stene nad livadama u cveću. Ovde možete splavariti, planinariti, spavati u tradicionalnim jurtama. Pročitajte nekoliko korisnih saveta za putovanje po jednom od najegzotičnijih regiona Rusije.

1. KAKO STIĆI

Najbolji način putovanja je avionom do glavnog grada Altajske Republike – Gorno Altajska (3.800 km istočno od Moskve). Tamo možete iznajmiti auto ili kupiti turističku turu te krenuti na jug Čujskim traktom, odnosno, Čujskim auto-putem prema granici sa Mongolijom.

Postoje i brojni letovi za Barnaul, administrativni

centar Altajskog kraja, koji je veći i razvijeniji od Gorno Altajska. U njemu je lakše iznajmiti automobil i otisnuti se u trosatnu vožnju do Gorno Altajska.

2. IZNAJMLJIVANJE AUTOMOBILA

Ako se odlučite za automobil umesto turističke ture, uzmite terenac. Cene se kreću od 75 evra (oko 5.000 rubalja) za dan. Iako je Čujski trakt jako dobar, postoje mesta poput jezera Teleckoje gde morate sići s glavne ceste i pripremiti se za neravan put, pa i na dvostruko teže uslove kada kiše pretvore put u blato.

Glavna prednost istraživanja Altaja automobilom je u tome što možete razapeti šator gdegod poželite

KRENITE U VIRTUELNO PUTOVANJE NA JEZERO SOBAČJE U REZERVATU PLATO PUTORANA DA BISTE VIDELI JESTE LI SPREMNI ZA BORAVAK U SEVERNIM USLOVIMA RADI PRIRODNIH LEPOTA:
[HTTPS://VIMEO.COM/194569155](https://vimeo.com/194569155)

pored puta. Ako ne volite takvu vrstu kampovanja, unapred rezervirajte hotelsku sobu. Imajte na umu da je u jeku turističke sezone (jul-avgust) teško naći bilo kakav smeštaj. Bolje je to učiniti 2-3 meseca unapred.

3. PRATITE PUT SVILE

Čujski trakt, oko 1.000 kilometara krivudanja, počinje u Novosibirsku i proteže se kroz Altajski kraj i Republiku Altaj do granice sa Mongolijom. Severna ruta Puta svile je počinjala ovde u trećem milenijumu pre Hrista.

Čujski trakt je glavni i najlepší auto-put Altaja. Duž njega možete videti mala sela i planinski pejzaže, a prava stepa počinje iza snegom prekrivenih vrhova planine Beluha.

4. PRIPAZITE NA PUTOKAZE

Mnoga zanimljiva mesta poput Kalbak Taša, vidikovca Čike Taman i vidikovca na ušću Čuje i Katunja obeležena su posebnim smeđim znakovima na ruskom i engleskom jeziku. Ne propustite znakove duž Čujskog trakta i budite spremni da napravite neke od najlepših fotografija u vašem životu.

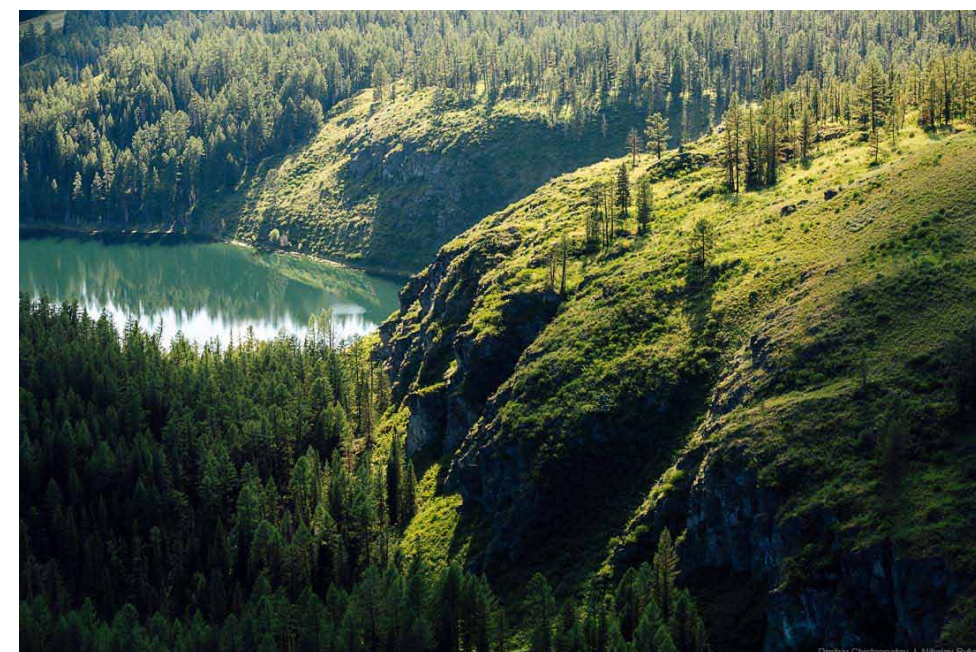
5. MANJE GOVORITE, A VIŠE SLUŠAJTE

Što dublje prodirete u Altaj, to ćete ređe sretati dosadne turiste. U ovim udaljenim područjima ćete često moći da komunicirate samo rukama, ali manjak razgovora bi mogao samo da ulepša vaše putovanje. Na primer, možete slušati tradicionalne putujuće pripovedače, kajčije, koji su u stanju da govore satima, ili možete uživati u zapanjujućoj svemirskoj tišini pod Mlečnim putem u stepi.

6. BUDITE SPREMNI NA NEUGODNOSTI

Altaj je veoma udaljen od civilizacije, i prilično je teško pronaći moderan toalet. Budite spremni za poljske klozete. Toalet-papir i vruća voda su takođe nedostupni.

Dobra vest je, međutim, da, što dublje zalazite u Altajske planine, to je verovatnije da ćete naći izvore najčistije vode.

7. PRIHVATITE HRANU KOJU VAM NUDE

Altaj ima staru tradiciju kulinarstva, a lokalni stanovnici su dugo bili stočari koji znaju mnogo o pripremanju mesa i gozbama. Kao gostu, ponudiće vam najbolju hranu koju imaju, pa čak i ako ste slučajni turista koji ne govori njihov jezik. Neprihvatanje ponuđenog jela ili tradicionalnog kumisa smatra se nekulturnim. I nelogičnim, naravno. Zato se pripremite da uživate u ovčetini, domaćem siru, kobiljem mleku i zlatno-smeđim boursaki krofnama.

Altaj ima staru tradiciju kulinarstva, a lokalni stanovnici su dugo bili stočari koji znaju mnogo o pripremanju mesa i gozbama

8. POTRAŽITE MALE LOKALNE MUZEJE

Na spisku vaših planova za Altaj moraju biti posete lokalnim muzejima. Tamo nećete pronaći samo zanimljive eksponate već i zanimljive ljude. Naslednici brojnih altajskih kultura

– Kazasi, Telengiti, Altajci, nomadi i Rusi – ponekad imaju porodične muzeje u svojim jurtama ili kućama i biće im drago da vam pokažu najvrednije što su sačuvali iz prošlosti – tradicionalne nošnje, sedla koja su njihovi preci ručno ukasili srebrom, zmajeve, stare porodične fotografije, kao i da vam ispričaju o treniranju surih orlova i mnogo toga drugog.

9. PONESITE DAROVE

U znak zahvalnosti za gostoljubivost, bilo da se radi o zajedničkom obroku ili obilasku zanimljivog mesta, lepo je pokloniti domaćinu mali suvenir iz vašeg kraja koji lako stane u džep ili ranac.

Prijatne uspomene mogu biti najbolji dar. Moguće

je da ćete se nekad ponovo sresti na Altaju. Kazaški ćilimi sa etničkim motivima, tradicionalni muzički instrumenti, tajni sastojci nomadskog čaja ili deserta mogu biti odlični suvenir koji ćete vi poneti sa Altaja. ■

Od Kamčatke do Kalinjingrada: Život u zemlji sa 11 vremenskih zona

Šta se dešava kada se zatvore prodavnice, a niste stigli da kupite alkohol? Ništa posebno, samo skoknete u susednu vremensku zonu!

Rusija se prostire na 17 miliona kvadratnih kilometara, tako da duže putovanje može biti pomalo komplikovano. Doduše, ima u tome i izvesnih prednosti, naročito ako živite blizu granice vremenske zone. „Ruska reč“ analizira nekoliko takvih dobrih strana.

1. UGLEDAJTE SUNCE PRE NEGO ŠTO ONO IZAĐE U „ZEMLJI IZLAZEĆEG SUNCA“

„Za Japan se može reći da je to 'Zemlja izlazećeg Sunca', ali Rusija se sa još većim pravom može tako nazvati. U Petropavlovsku Kamčatskom Sunce izlazi dva sata ranije nego u Tokiju!“ – Jekaterina, Petropavlovsk Kamčatski.

2. PIŠITE PISMA U PROŠLOST I BUDUĆNOST

„Ja sam rođena blizu Vladivostoka, a u Sankt Peterburg sam se preselila da bih studirala. Vremenska razlika između ova dva regiona je sedam časova. Tako meni prijatelji pišu pisma u prošlost, a ja njima pišem u budućnost. Ono što ja zovem 'sutra', oni obično zovu 'danas'. Ja se uvek šalim sa prijateljima u Vladivostoku, jer njima akademska godina počinje u septembru, kada je tamo već hladno, a ovde u Sankt Peterburgu se tada završava leto i ja još uvek mogu da uživam u toplom vremenu!“ – Julija, Primorski kraj.

3. PROSLAVITE NOVU GODINU 11 PUTA

„Ja sam 2016. godine preko Skajpa proslavila Novu godinu sa prijateljima

iz različitih krajeva zemlje. Počeli smo u 15:00 po moskovskom vremenu i praznovali 11 časova. Nikada ranije nisam toliko dugo slavila Novu godinu. Mislim da sam napamet naučila predsednikovu čestitku! (koja se emituje na skoro svim TV kanalima poslednjih minuta pre Nove godine - prim. red.)“ – Ilona, Moskva

4. UŽIVAJTE U VIŠKU SLOBODNOG VREMENA

„Let od Moskve do Vladivostoka traje osam sati, ali avion koji poleće u 19 stiže istoga dana u 20 zbog razlike u vremenu, tako da imate utisak kao da ste dobili osam slobodnih časova za uživanje“ – Julija, Primorski kraj.

„Ja često putujem širom Rusije. To nije ni brzo ni jeftino, ali postoji jedna prednost: let iz Moskve na Kamčatku traje oko osam časova, a razlika u vremenu je devet časova, tako da vam ostaje 30-40 minuta 'u rezervi', pa možete reći da ste postali malo mlađi!“ – Jekaterina, Petropavlovsk Kamčatski.

5. OPIŠITE PRIJATELJIMA SMAK SVETA

„Kada se 2012. godine pretpostavljalo

Za Japan se može reći da je to „Zemlja izlazećeg Sunca“, ali Rusija se sa još većim pravom može tako nazvati. U Petropavlovsku Kamčatskom Sunce izlazi dva sata ranije nego u Tokiju!

da u skladu sa proročanstvom Maja dolazi smak sveta, ja sam bila u vremenskoj zoni 'ispred' mojih prijatelja, pa sam im pisala 'izveštaje iz bunkera' govoreći im gde se mogu sakriti, jer se u mojoj zoni smak sveta već 'dogodio!' – Julija, Primorski kraj.

6. SKOKNITE U SUSEDNU ZONU PO JOŠ ALKOHOLA

„U našoj Jevrejskoj autonomnoj oblasti postoji gradić Oblučje, udaljen samo tri kilometra od Amurske oblasti, gde počinje nova vremenska zona (tamo je uvek sat vremena manje nego kod nas). Pogodite šta se dešava kada se u Oblučju u 22 zatvore prodavnice, a ljudi su popili sav alkohol i treba im još? Samo sednu na bicikl i

provožaju se do susednog sela gde prodavnice još uvek rade” – Nikolaj, Birobidžan, Jevrejska autonomna oblast.

7. PROVOZAJTE SE „NAJDUŽIM MOSTOM NA SVETU”

„Naš grad Bavli (ruska republika Tatarstan) je prilično mali, sa dosta nerazvijenom industrijom. Zbog toga mi odlazimo u susedni grad Oktjabrski (ruska republika Baškortostan). Te dve republike deli (i spaja) „čarobni” most na reci koja se zove Ika. Mi u šali kažemo da je to „najduži most na svetu”. On je dugačak desetak metara, ali je zbog razlike u vremenu, tehnički gledano, potrebno dva sata da bi se on prešao. To je nešto poput putovanja u budućnost” – Ana, Bavli.

LARISA STUPINA

Filmske nezgode

Zahvaljujući neobičnom geografskom položaju Bavli je prikazan u popularnom ruskom filmu „Jelke”. Junakinja filma kasni sa svojom novogodišnjom željom i zato juri preko mosta u drugu vremensku zonu da tamo „odradi” celu proceduru (po ruskom običaju želja se napiše na cedulju, zatim se cedulja spali, pepeo se saspe u čašu šampanjca i to se na kraju ispije).

PRVI ADVENTURE OUTDOOR FESTIVAL
U KANJONU REKE

Ferme

16-20 AUGUST 2017

CREATED BY OBLAKOVE PERTLE

MOUNTAIN FESTIVAL

— AT THE FOOT OF THE EIGER, SWISS ALPS —

COME AND EXPERIENCE:

Hiking - Trail running - Climbing

Additional activities:

*Alpinism - Canyoning - Rafting - Paragliding
Bungee jumping*

Workshops - Inspiring talks

Movies - Live music

EARLY BIRD TICKETS

A limited amount of early bird tickets are now available
starting from €199

GET YOUR TICKET NOW